

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ

z dnia 25 czerwca 1937 r.

w sprawie tymczasowego wprowadzenia w życie postanowień traktatu handlowego i nawigacyjnego pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, podpisanego wraz z protokołem podpisania w Paryżu dnia 22 maja 1937 r.

Na podstawie art. 52 ust. (2) ustawy konstytucyjnej postanawiam co następuje:

Art. 1. (1) Wprowadza się tymczasowo w życie postanowienia traktatu handlowego i nawigacyjnego pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, podpisanego wraz z protokołem podpisania w Paryżu dnia 22 maja 1937 r.

(2) Teksty wspomnianych: traktatu i protokołu podpisania zawarte są w załączniku do rozporządzenia niniejszego.

Art. 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrom: Spraw Zagranicznych, Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Przemysłu i Handlu.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje od dnia 1 czerwca 1937 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *Beck*

Minister Skarbu: *E. Kwiatkowski*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
J. Poniatowski

Minister Przemysłu i Handlu: *Antoni Roman*

Przekład.

Załącznik do rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 czerwca 1937 r. (poz. 423).

**TRAKTAT HANDLOWY I NAWIGACYJNY
pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Republiką
Francuską.**

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydent Republiki Francuskiej ożywieni w równej mierze pragnieniem przyczynienia się do rozwoju stosunków gospodarczych pomiędzy obu krajami postanowili w tym celu zawrzeć Traktat i mianowali swymi pełnomocnikami:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:
J. Eks. p. Juliusza LUKASIEWICZA, Ambadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego Polski we Francji.
J. Eks. p. Antoniego ROMANA, Ministra Przemysłu i Handlu.

Prezydent Republiki Francuskiej:
p. Yvon DELBOS, Deputowanego, Ministra Spraw Zagranicznych.
p. Paul. BASTID, Deputowanego, Ministra Przemysłu i Handlu,

którzy, po wymienieniu swych pełnomocnictw w dobrej i właściwej formie, zgodzili się na postanowienia następujące:

Artykuł 1.

Produkty naturalne lub przetworzone pochodzące i przychodzące z terytorium celnego francuskiego, z wyjątkiem wymienionych w załączonej przy niniejszym liście 1, będą korzystały przy ich przywozie bez względu na system, w jakim się on odbywa, na polskie terytorium celne z taryfy najbardziej korzystnej, jakiej Polska udziela lub mogłaby udzielić jakimkolwiek trzeciemu mocarstwu w wyniku zarządzeń taryfowych lub umów handlowych, zarówno, jeśli chodzi o cła przywozowe jak i o wszystkie dopłaty lub podwyżki, które Polska ustanowiła lub mogłaby ustanowić w przyszłości.

Niezależnie od powyższych postanowień produkty naturalne lub przetworzone, pochodzące i przychodzące z francuskiego terytorium celnego, a wymienione w liście A załączonej przy niniejszym będą korzystały przy ich przywozie na polskie terytorium celne ze zniżek procentowych wymienionych na tej liście.

Artykuł 2.

Produkty naturalne lub przetworzone, pochodzące i przychodzące z polskiego terytorium celnego, z wyjątkiem wymienionych w załączonej przy niniejszym liście 2, będą korzystały przy ich przywozie bez względu na system, w jakim się on odbywa, na francuskie terytorium celne, z taryfy minimalnej, to znaczy

**TRAITE DE COMMERCE ET DE
NAVIGATION**

**entre la République Polonaise et la République
Française.**

Le Président de la République Polonaise et le Président de la République Française animés d'un égal désir de contribuer au développement des relations économiques entre les deux pays, ont décidé de conclure un traité à cet effet et ont nommé, pour leurs plénipotentiaires respectifs:

Le Président de la République de Pologne:
S. Exc. M. Jules LUKASIEWICZ, Ambassadeur
Extraordinaire et Plénipotentiaire de
Pologne en France
S. Exc. M. Antoine ROMAN, Ministre du Commerce et de l'Industrie

Le Président de la République Française:
M. Ivon DELBOS, Député, Ministre des Affaires
Etrangères
M. Paul BASTID, Député, Ministre du Commerce et de l'Industrie,

lesquels, après avoir échangé leurs pleins pouvoirs en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1.

Les produits naturels ou fabriqués originaires et en provenance du territoire douanier français, à l'exception de ceux énumérés à la liste 1 ci-annexée, bénéficieront à leur importation, sous quelque régime que ce soit, sur le territoire douanier polonais, du tarif le plus favorable que la Pologne accorde ou pourrait accorder à toute puissance tierce, en vertu de mesures tarifaires ou de conventions commerciales, tant en ce qui concerne les droits à l'importation, que toutes surtaxes ou majorations que la Pologne a établies ou pourrait établir.

Sans préjudice des dispositions ci-dessus, les produits naturels ou fabriqués originaires et en provenance du territoire douanier français, énumérés à la liste A ci-annexée bénéficieront à leur importation sur le territoire douanier polonais, des pourcentages de réduction indiqués à la dite liste.

Article 2.

Les produits naturels ou fabriqués originaires et en provenance du territoire douanier polonais, à l'exception de ceux énumérés à la liste 2 ci-annexée, bénéficieront, à leur importation, sous quelque régime que ce soit, sur le territoire douanier français, du tarif minimum, c'est-à-dire des taux les plus réduits que la France accorde

z najniższych stawek, jakich Francja udziela lub mogłaby udzielić jakimkolwiek innemu mocarstwu w wyniku zarządzeń taryfowych lub umów handlowych, zarówno, jeśli chodzi o cła przywózowe jak i o wszystkie dopłaty lub podwyżki, które Francja ustanowiła lub mogłaby ustanowić w przyszłości.

Niezależnie od powyższych postanowień produkty naturalne lub przetworzone, pochodzące i przychodzące z polskiego terytorium celnego, a wymienione w liście B załączonej przy niniejszym, będą korzystały przy ich przywozie na francuskie terytorium celne ze stawek wymienionych na tej liście, z zastrzeżeniem, że wymienienie to nie stanowi konsolidacji tych stawek.

Artykuł 3.

Korzyści przewidziane w art. 1 i 2 przez każdą z Wysokich Układających się Stron pozostaną jako nabyte przez produkty przywożone na terytorium celne drugiej Strony bez względu na to, jakie mogłyby zajść zmiany w taryfikacji tych produktów w wyniku zmian w nomenklaturze lub nowych klasyfikacji.

Artykuł 4.

Produkty naturalne lub przetworzone z terytorium celnego jednej z Wysokich Układających się Stron wywożone z przeznaczeniem na terytorium celne drugiej Strony będą korzystały w zakresie ceł i opłat wywozowych z systemu najbardziej korzystnego, jakiego każda z Wysokich Układających się Stron udziela lub mogłaby udzielić bądź na stałe, bądź czasowo jakimkolwiek trzeciemu krajowi.

Artykuł 5.

Wysokie Układające się Strony zapewniają sobie w ogólności, w zakresie formalności celnych, korzystanie z traktowania udzielanego jakimkolwiek trzeciemu mocarstwu.

Artykuł 6.

Postanowienia poprzedzających artykułów mieszczą w sobie udzielenie wzajemne traktowania na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego.

W wyniku tego wszystkie korzyści i ułatwienia, w zakresie spraw omówionych we wspomnianych artykułach, udzielone przez jedną z Wysokich Układających się Stron jakimkolwiek trzeciemu krajowi będą zastosowane natychmiast w stosunku do drugiej Strony bez specjalnych żądań ani warunków.

Artykuł 7.

Traktowanie na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego przewidziane w poprzedzających artykułach nie będzie stosowało się:

a) do przywilejów udzielonych lub mogących być udzielonymi w przyszłości przez jedną

ou pourrait accorder à toute autre puissance, en vertu de mesures tarifaires ou de conventions commerciales, tant en ce qui concerne les droits à l'importation actuellement établis ou ceux que la France pourrait éventuellement leur substituer, qu'en ce qui concerne les surtaxes ou toutes autres majorations que la France a établies ou pourrait établir.

Sans préjudice des dispositions ci-dessus, les produits naturels ou fabriqués originaires et en provenance du territoire douanier polonais, énumérés à la liste B ci-annexée bénéficieront, à leur importation sur le territoire douanier français, des droits inscrits à ladite liste, sans que cette inscription constitue une consolidation de ces droits.

Article 3.

Les avantages prévus aux articles 1 et 2 pour chacune des Hautes Parties Contractantes resteront acquis aux produits importés sur le territoire douanier de l'autre, quels que soient les changements qui pourraient survenir dans la tarification de ces produits par suite de modifications de la nomenclature ou de classification nouvelles.

Article 4.

Les produits naturels ou fabriqués du territoire douanier de l'une des Hautes Parties Contractantes exportés à destination du territoire douanier de l'autre bénéficieront, en ce qui concerne les droits et taxes à l'exportation, du régime le plus favorable que chacune des Hautes Parties Contractantes accorde ou pourrait accorder soit à titre permanent, soit à titre temporaire, à tout pays tiers.

Article 5.

Les Hautes Parties Contractantes se garantissent d'une manière générale, en ce qui concerne les formalités douanières, le bénéfice du traitement accordé à toute puissance tierce.

Article 6.

Les dispositions des articles précédents impliquent l'octroi réciproque du traitement de la nation la plus favorisée.

En conséquence, pour les matières visées auxdits articles tous les avantages et facilités accordés par une des Hautes Parties Contractantes à un pays tiers quelconque seront immédiatement appliqués à l'autre Partie, sans demandes spéciales ni condition.

Article 7.

Le traitement de la nation la plus favorisée prévu aux articles précédents ne s'appliquera point:

a) aux privilèges qui sont ou pourraient être accordés par l'une des Hautes Parties Contractantes

z Wysokich Układających się Stron w celu ułatwienia obrotu granicznego z krajami sąsiadującymi i to w strefie, nie przekraczającej 15 kilometrów po obu stronach granicy;

b) do korzyści specjalnych, wynikających z unii celnej zgodnej z zobowiązaniami międzynarodowymi, zawartymi przez obie Wysokie Układające się Strony;

c) do przejściowego ustroju celnego wprowadzonego pomiędzy polskim Górnym Śląskiem a niemieckim Górnym Śląskiem;

d) do przywilejów, korzyści i zwolnień, jakich Polska udzieliła lub mogłaby udzielić w przyszłości Krajom Bałtyckim, a mianowicie Łotwie, Estonii, Litwie i Finlandii, o ile tylko nie udzieliłaby ich jakemukolwiek innemu mocarstwu;

e) do porozumień specjalnych, zawartych lub mogących być zawartymi w przyszłości przez jeden lub drugi układający się rząd, zgodnie z zaleceniami międzynarodowej Konferencji w Stresa, o ile porozumienia te nie uległyby w okresie miesięcznym od chwili notyfikacji ich przez Ligę Narodów zainteresowanym rządów, zastrzeżeniom ze strony jednego z obu rządów;

f) do korzyści preferencyjnych, jakich Francja udziela lub mogłaby udzielić w przyszłości na swym terytorium celnym koloniom, protektoratom i krajom, znajdującym się pod mandatem Francji.

Artykuł 8.

W tym co się tyczy reglamentacji celnej w zakresie pochodzenia i przychodzenia towarów, Wysokie Układające się Strony będą stosowały do siebie wzajemnie traktowanie na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego.

W wypadku, gdyby produkty, pochodzące i przychodzące z terytorium celnego jednej z Wysokich Układających się Stron, uległy przerwie w przesyłce w czasie ich przewozu drogą żelazną z przeznaczeniem na terytorium celne drugiej Strony, władze tej ostatniej nie uznają tego jako powód do odmówienia im korzyści najniższych taryf pod warunkiem, że pochodzenie produktów zostanie odpowiednio ustalone i że nie uległy one na terytorium trzeciego kraju ani złożeniu na skład, ani przetworzeniu, ani podziałowi na kilka ładunków, ani przesortowaniu, ani zmianie w zewnętrznym opakowaniu, ani zmianie właściciela lub adresata.

Pod warunkami ustalonymi w poprzednim ustępie, Francja udziela, zważywszy na specjalną sytuację geograficzną Polski, korzyści bezpośredniego przewozu zarówno w zakresie stosowania taryfy minimalnej, jak i w zakresie zwolnienia z dodatkowej opłaty od pochodzenia towaru, produktom polskim, przychodzącym z jednego z następujących portów europejskich: Rygi, Liepaji (Libawa), Kłajpedy (Memla), Królewcą, Szczecina.

tantes pour faciliter le trafic frontalier avec les pays limitrophes et dans une zone n'excédant pas 15 kilomètres de part et d'autre de la frontière;

b) aux avantages spéciaux résultant d'une union douanière compatible avec les engagements internationaux contractés par les deux Hautes Parties Contractantes;

c) au régime douanier provisoire institué entre la Haute Silésie Polonaise et la Haute Silésie Allemande;

d) aux privilèges, faveurs et immunités que la Pologne a accordés ou pourrait accorder aux Pays Baltes, à savoir, Lettonie, Estonie, Lithuanie et Finlande, tant qu'elle ne les aura pas accordés à une autre puissance;

e) aux arrangements particuliers, conclus ou à conclure par l'un ou l'autre des gouvernements contractants conformément aux recommandations de la Conférence Internationale de Stresa, lorsque ces arrangements n'auront pas, dans le délai d'un mois à compter de leur notification par la Société des Nations aux Gouvernements intéressés, fait l'objet de réserves de la part de l'un des deux gouvernements;

f) aux avantages préférentiels que la France accorde ou accorderait sur son territoire douanier, aux colonies, protectorats et pays sous mandat français.

Article 8.

En ce qui concerne la réglementation douanière relative à l'origine et à la provenance des marchandises, les Hautes Parties Contractantes s'appliqueront réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée.

Au cas où des produits originaires et en provenance du territoire douanier de l'une des Hautes Parties Contractantes auraient subi une rupture de charge au cours de leur transport par voie ferrée à destination du territoire douanier de l'autre Partie, les autorités de celle-ci n'en feront pas état pour leur refuser le bénéfice des tarifs les plus réduits, à condition que l'origine des produits soit dûment établie, et qu'ils n'aient subi, sur le territoire d'un pays tiers ni mise en entrepôt, ni transformation, ni division en plusieurs lots, ni assortiment, ni modification de conditionnement extérieur, ni changement de propriétaire ou de destinataire.

Sous les conditions formulées à l'alinéa précédent, la France, en considération de la situation géographique spéciale de la Pologne, accorde le bénéfice de la droiture, tant pour l'application du tarif minimum, que pour l'exonération de la surtaxe d'origine, aux produits polonais en provenance de l'un des ports européens ci-après: Riga, Liepaja (Libau), Klaipeda (Memel), Königsberg, Stettin.

Dla korzystania z powyższych zarządzeń przesyłki muszą być zaopatrzone we wszystkie dokumenty stwierdzające, które ustalają, że warunki wymagane w nich zostały spełnione.

Artykuł 9.

Cła i opłaty wewnętrzne, bez względu na to na czyj rachunek zostają pobierane, a które obciążają lub obciążać mogą wytwórczość, obrót, opakowanie lub spożycie jakiegokolwiek produktu na terytorium jednej z Wysokich Układających się Stron, nie będą mogły obciążać produktów drugiej Strony w sposób silniejszy lub bardziej uciążliwy niż obciążają produkty krajowe.

Artykuł 10.

Wysokie Układające się Strony będą mogły wymagać, aby produkty i towary przywożone na ich terytorium były zaopatrzone w świadectwo pochodzenia, stwierdzające:

1) jeśli chodzi o surowce we właściwym tego słowa znaczeniu lub o produkty naturalne, że surowce te lub produkty naturalne pochodzą z drugiego kraju;

2) jeśli chodzi o produkty przetworzone, że produkty te dopełniają warunków — zarówno w tym, co się tyczy zawartego w nich surowca jak i w tym, co się tyczy przetworzenia, jakiemu uległy, — od których kraj przywożący uzależnia uznanie narodowości towaru.

Świadectwa pochodzenia będą wystawiane bądź przez Izby Handlowe, od których zależy wysyłający towar, bądź przez władze celne, bądź przez każdą inną władzę lub organizm gospodarczy, co do których wyrazi zgodę kraj przeznaczenia towaru. Będą one legalizowane przez przedstawiciela dyplomatycznego lub konsularnego kraju przeznaczenia towaru z wyjątkiem wypadku, gdyby zostały one wystawione przez władze celne kraju pochodzenia.

W wypadku, gdyby wysyłający towar mógł obawiać się, że mimo świadectwa pochodzenia, w które towar jest zaopatrzony, towar ten może być przedmiotem zakwestionowania, będzie mógł zlecić stwierdzenie świadectwa pochodzenia przez świadectwo sprawdzenia wystawione i podpisane zarówno przez wystawiającego świadectwo pochodzenia jak i przez agenta technicznego wskazanego przez przedstawiciela dyplomatycznego kraju przeznaczenia, a którego wskazanie zostanie notyfikowane rządowi kraju, wysyłającego towar. Agent ten będzie mógł dla dokonania sprawdzenia zażądać wszelkich stosownych dowodów i oznajmić, jak również pobrać opłatę, której wysokość będzie ściśle ograniczona do kosztów czasu i przejazdu potrzebnych dla wystawienia świadectwa sprawdzenia. Jeżeli towar zaopatrzony jest w świadectwo sprawdzenia, nie będzie on podlegał prawnej ekspertyzie podczas czenia, chyba w wypadku przypuszczalnego nadużycia lub zastąpienia towaru przez inny.

Pour bénéficier des dispositions ci-dessus, les envois devront être accompagnés de toutes pièces justificatives établissant que les conditions qui y sont exigées sont remplies.

Article 9.

Les droits et taxes intérieures perçus pour le compte de qui que ce soit qui grèvent ou grèveront la production, la circulation, le conditionnement ou la consommation d'un produit quelconque sur le territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes, ne pourront pas frapper les produits de l'Autre Partie d'une manière plus forte ou plus gênante que les produits nationaux.

Article 10.

Les Hautes Parties Contractantes pourront exiger que les produits et marchandises importés sur leur territoire soient accompagnés d'un certificat d'origine attestant:

1) S'il s'agit de matières premières proprement dites ou de produits naturels, que ces matières premières ou produits naturels sont originaires de l'autre pays;

2) S'il s'agit de produits manufacturés, que ces produits remplissent, soit en ce qui concerne les matières premières incorporées, soit en ce qui concerne le travail subi, les conditions auxquelles le pays importateur subordonne la reconnaissance de la nationalité.

Les certificats d'origine seront délivrés, soit par les Chambres de Commerce dont relève l'expéditeur, soit par les Autorités douanières, soit par toute autre autorité ou groupement économique que le pays destinataire aura agréé. Ils seront légalisés par un représentant diplomatique ou consulaire du pays destinataire, sauf le cas où ils auront été délivrés par le Service des douanes du pays d'origine.

Au cas où l'expéditeur pourrait craindre que, malgré le certificat d'origine accompagnant la marchandise, celle-ci demeure sujette à contestation, il pourra faire confirmer le certificat d'origine par un certificat de vérification établi et signé à la fois par l'auteur du certificat d'origine et par un agent technique que désignera le représentant diplomatique du pays destinataire et dont la désignation sera notifiée au gouvernement du pays expéditeur. Cet agent pourra, pour procéder à la vérification, exiger toute preuve ou communication expédiente et percevoir une taxe dont le taux sera strictement limité aux frais de vacation et de déplacement nécessités par l'établissement du certificat de vérification. Si la marchandise est accompagnée d'un certificat de vérification, elle ne sera assujettie à l'expertise légale en douane que dans le cas de fraude ou de substitution présumée.

Przesyłki pocztowe będą zwolnione od świadectwa pochodzenia, o ile chodzić będzie o przywóz, nie mający cech handlowych.

Świadectwa pochodzenia będą wystawiane bądź w języku kraju pochodzenia, bądź w języku kraju przeznaczenia.

W pierwszym wypadku oba kraje zastrzegają sobie prawo wymagania ich tłumaczenia.

We wszystkich wypadkach, gdy jeden z obu rządów zawiadomi drugi za pośrednictwem upoważnionego do tego agenta, że przy wystawianiu wspomnianych świadectw doszło do nadużyć, rząd, do którego zostanie skierowane zawiadomienie, zastosuje specjalne zbadanie zarzucanych faktów, zawiadomi o wynikach tego badania rząd oskarżający i poweźmie ewentualnie wszystkie zarządzenia w swej mocy dla uniknięcia utrzymywania się w dalszym ciągu wspomnianych nadużyć.

Artykuł 11.

O ile na terytorium jednej z Wysokich Układających się Stron dopuszczenie jakiegos towaru z uwagi na wymagania wewnętrznego ustawodawstwa doń stosowanego lub ocenie towaru przy korzystaniu ze niższej taryfy celnej zależy od specjalnych warunków technicznych, tyjących się składu tego towaru, stopnia jego czystości, cech jego zdrowotności, miejsca jego pochodzenia lub jakiegokolwiek innego warunku tego rodzaju, władze celne kraju, w którym towar ten przedstawiony jest do przywozu, uznają świadectwa ustalone przez właściwe władze kraju, który towar wywozi.

Świadectwo nie będzie wymagane dla żadnego towaru wytworzonego pod kontrolą jakiegos administracji państwowej i opatrzonego w dokument wystawiony przez tę administrację dla zaświadczenia o kontroli przez nią wykonanej.

Wysokie Układające się Strony zastrzegają sobie prawo w wypadku wątpliwości co do ścisłości świadectwa, do wystąpienia ze wszystkimi sprawdzeniami późniejszymi, jakie uznają za potrzebne.

Wysokie Układające się Strony określą za wspólnym porozumieniem procedurę, jakiej należy się trzymać w każdym kraju, celem ustalenia tego świadectwa, pobrania próbek, środków zapobiegawczych, które należy zastosować dla przeszkodzenia zastępowaniu produktów innymi, oraz wzorów świadectw. Każda ze stron udzieli drugiej stronie notyfikacji co do listy zakładów i rzeczoznawców uprawnionych przez nią do ich wystawiania.

Ustala się jednak co do produktów przeznaczonych dla pożywienia ludzi i zwierząt, że analiza produktów tych wykonywana będzie według urzędowych metod, znajdujących się w użyciu w kraju, wystawiającym świadectwo, i że wyniki analizy tej będą wyrażone zgodnie z przepisami, obowiązującymi w kraju, który wystawia świadectwa.

Les colis postaux seront dispensés du certificat d'origine quand il s'agira d'importation ne revêtant pas un caractère commercial.

Les certificats d'origine seront rédigés soit dans la langue du pays d'origine, soit dans la langue du pays de destination.

Dans le premier cas, les deux pays se réservent le droit d'en exiger la traduction.

Dans tous les cas ou l'un des deux Gouvernements signalera à l'autre, par l'entremise d'un agent autorisé pour ce faire, que des pratiques frauduleuses se sont produites dans la délivrance desdits certificats, le Gouvernement auquel l'avis aura été adressé provoquera immédiatement une enquête spéciale sur les faits incriminés, en communiquera les résultats au Gouvernement plaignant et prendra, le cas échéant, toutes mesures en son pouvoir pour prévenir la continuation desdites pratiques frauduleuses.

Article 11.

Dans la mesure où, sur le territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes, l'admission d'une marchandise, eu égard aux exigences d'une législation intérieure qui lui est propre, ou le dédouanement de la marchandise au bénéfice d'un tarif douanier réduit, dépend de conditions techniques particulières relatives à la composition de cette marchandise, à son degré de pureté, à ses qualités de salubrité, à son lieu d'origine ou à toute autre condition de même ordre, les autorités douanières du pays dans lequel cette marchandise est présentée à l'importation acceptent les certificats établis par une autorité compétente du pays exportateur.

Le certificat ne sera pas requis pour toute marchandise produite sous le contrôle d'une administration d'Etat, accompagnée d'un document délivré par cette administration pour témoigner du contrôle exercé par elle.

Les Hautes Parties Contractantes se réservent le droit, en cas de doute sur l'exactitude du certificat, de procéder à toutes vérifications ultérieures qu'elles jugeraient utiles.

Les Hautes Parties Contractantes détermineront d'un commun accord la procédure à suivre, dans chaque pays, pour l'établissement de ce certificat, prélèvement des échantillons, précautions à prendre pour empêcher toute substitution de produits, modèles de certificats. Notification sera donnée à l'autre Partie de la liste des établissements et des experts habilités par Elle pour leur délivrance.

Il est toutefois convenu, en ce qui concerne les matières destinées à l'alimentation de l'homme et des animaux, que l'analyse des produits sera effectuée d'après les méthodes officielles en usage dans le pays qui délivre le certificat, et que les résultats de cette analyse seront exprimés conformément aux règles en vigueur dans le pays qui délivre le certificat.

Świadectwa te wizowane będą w tych samych warunkach co świadectwa pochodzenia z zastrzeżeniem wyjątków, które mogłyby być ustalone w drodze porozumienia obu rządów.

Świadectwo przewidziane w ustępie 1 niniejszego artykułu będzie zwalniało towary, do których się stosuje, z okazywania świadectwa pochodzenia przewidzianego w artykule 10, o ile zawierać będzie co do pochodzenia wspomnianych towarów dane wymagane przez wspomniany artykuł.

Co do przywozu bydła, mięsa, przetworów mięsnych, innych produktów zwierzęcych i produktów farmaceutycznych postanowienia niniejszego artykułu będą się stosowały tylko po uprzednim porozumieniu Układających się Stron w tym specjalnym punkcie.

Artykuł 12.

Do chwili, gdy będzie można ustalić pomiędzy Wysokimi Układającymi się Stronami całkowitą wolność handlu, zakazy lub ograniczenia przywozu lub wywozu, wprowadzone lub mogące być wprowadzonymi w przyszłości dla jakichkolwiek przyczyn na terytorium celnym jednej z Wysokich Układających się Stron, będą mogły być stosowane do handlu drugiej Strony tylko w wypadku, gdyby te zakazy i ograniczenia dotyczyły się wszystkich innych krajów.

Artykuł 13.

Zobowiązania ustalone w artykule poprzednim nie zabraniają zarządzeń w zakresie zakazów lub ograniczeń, które każda z Wysokich Układających się Stron będzie mogła być zmuszona do przedsięwzięcia, o ile tylko te zakazy lub ograniczenia będą się stosowały jednocześnie do wszystkich krajów, znajdujących się w tych samych warunkach, i o ile będą one zastosowane dla któregośkolwiek z powodów wymienionych poniżej:

a) zakazy lub ograniczenia z powodów bezpieczeństwa publicznego;

b) zakazy lub ograniczenia z powodów kontroli sanitarnej w celu zapewnienia ochrony ludzi, zwierząt lub roślin przeciwko chorobom i pasożytom, niezależnie jednak od postanowień specjalnych układów, które mogłyby być w tych dziedzinach zawarte;

c) zakazy lub ograniczenia, dotyczące się obrotu bronią, amunicją i materiałem wojennym, oraz w okolicznościach wyjątkowych dotyczące się obrotu każdym innym zaopatrzeniem wojennym;

d) zakazy lub ograniczenia z celem rozciągnięcia na towary zagraniczne postanowień ustawodawstwa wewnętrznego w zakresie wytwórczości, obrotu, przewozu i spożycia wewnątrz

Ces certificats seront visés dans les mêmes conditions que les certificats d'origine, sous réserve des exceptions qui pourraient être établies par une entente entre les deux Gouvernements.

Le certificat prévu à l'alinéa 1 du présent article dispensera les marchandises auxquelles il se réfère, de la production du certificat d'origine prévu à l'article 10, s'il comporte, en ce qui concerne l'origine desdites marchandises, les données exigées par ledit article.

En ce qui concerne l'importation du bétail, de la viande, des préparations de viande, d'autres produits d'animaux et des produits pharmaceutiques, les dispositions de cet article ne seront applicables qu'après accord préalable des Parties Contractantes sur ce point spécial.

Article 12.

Jusqu'au moment où l'entière liberté du commerce pourra être établie entre les Hautes Parties Contractantes, les prohibitions ou restrictions à l'importation ou à l'exportation qui, sur le territoire douanier de l'une des Hautes Parties Contractantes sont ou seront mises en vigueur pour quelque raison que ce soit, ne pourront être appliquées au commerce de l'autre Partie que dans le cas où ces prohibitions et restrictions concerneraient tous les autres pays.

Article 13.

Les engagements stipulés à l'article précédent ne font point obstacle aux mesures de prohibition ou restrictions que chacune des Hautes Parties Contractantes pourra être amenée à prendre si ces prohibitions ou restrictions sont en même temps applicables à tous les pays se trouvant dans les mêmes conditions et pour l'une des raisons ci-après énumérées:

a) Prohibitions ou restrictions pour raisons de sûreté publique;

b) Prohibitions ou restrictions pour raisons de police sanitaire, en vue d'assurer la protection des hommes, des animaux ou des plantes contre les maladies et les parasites, sans préjudice toutefois des dispositions des conventions spéciales qui pourraient être conclues en ces matières;

c) Prohibitions ou restrictions relatives au trafic des armes, munitions et matériel de guerre, et, dans des circonstances exceptionnelles, de tout autre approvisionnement de guerre;

d) Prohibitions ou restrictions destinées à étendre aux marchandises étrangères les dispositions de la législation intérieure concernant la production, le trafic, le transport ou la con-

kraju towarów krajowych tego samego rodzaju: postanowienie to dotyczy również towarów, które są lub będą przedmiotem monopolu państwowego lub monopolu udzielonego przez Państwo;

e) zakazy i ograniczenia konieczne dla wykonania pewnych zobowiązań międzynarodowych, w których Wysokie Układające się Strony na równi biorą udział.

Artykuł 14.

Niezależnie od postanowień artykułu 21 kupcy, fabrykanci i inni przemysłowcy jednej z Wysokich Układających się Stron, którzy stwierdzają przez przedstawienie swej przemysłowej karty legitymacyjnej wystawionej przez właściwe władze ich kraju, że mają prawo wykonywania w nim swego handlu lub przemysłu i że płacą w nim opłaty i podatki przewidziane ustawami, będą mieli prawo bądź osobiście, bądź przez komiwojażerów na ich usługach, czynienia zakupów na terytorium drugiej Strony Układającej się u kupców lub przemysłowców albo w lokalach sprzedaży publicznej. Będą oni mogli również brać zamówienia, nawet na podstawie próbek, u kupców lub innych osób, którzy dla swego handlu lub przemysłu używają towarów, odpowiadających tym próbkom. Ani w jednym, ani w drugim wypadku nie będą oni zmuszeni do uiszczania w tym celu specjalnej opłaty.

Komiwojażerzy, o których mowa w ustępie 1, zaopatrzeni w kartę legitymacyjną, odpowiadającą wzorowi załączonemu do niniejszego Traktatu i wystawioną przez władze ich krajów będą mieli wzajemne prawo posiadania ze sobą próbek lub wzorów lecz nie towarów.

Wysokie Układające się Strony zawiadomią się wzajemnie o władzach, których obowiązkiem jest wystawianie kart legitymacyjnych, jak również o zarządzeniach, do których komiwojażerzy stosować się mają przy wykonywaniu swego handlu.

Obywatele każdej z Wysokich Układających się Stron, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, a zaopatrzeni w kartę legitymacyjną, którzy będą brali udział na terytorium drugiej Strony w targach lub wystawach, będą na nich traktowani jak krajowcy i nie będą podlegali przy tej okazji opłatom innym lub wyższym niż ci ostatni.

Artykuł 15.

Przedmioty, podlegające cłu, z wyjątkiem towarów zakazanych do przywozu dla jednego z powodów wymienionych w artykule 13, a które są przywożone jako próbki lub wzory przez komiwojażerów, będą obustronnie dopuszczone bezcłowo w przywozie i wywozie pod warunkiem,

sommation à l'intérieur du pays de marchandises nationales de même espèce; cette disposition vise également les marchandises qui font ou feront l'objet d'un monopole d'Etat ou d'un monopole octroyé par l'Etat;

e) Prohibitions ou restrictions nécessaires pour l'accomplissement de certains engagements internationaux auxquels les Hautes Parties Contractantes sont également participantes.

Article 14.

Sans préjudice des dispositions de l'article 21, les négociants, les fabricants et autres industriels de l'une des Hautes Parties Contractantes qui prouvent, par la présentation de leur carte de légitimation industrielle, délivrée par les autorités compétentes de leur pays qu'ils y sont autorisés à exercer leur commerce ou leur industrie et qu'ils y acquittent les taxes et impôts prévus par les lois, auront le droit, soit personnellement, soit par les voyageurs à leur service, de faire des achats dans le territoire de l'autre Partie Contractante chez des négociants ou industriels, ou dans les locaux de vente publique. Ils pourront aussi prendre des commandes, même sur échantillon, chez les négociants ou autres personnes qui, pour leur commerce ou leur industrie, utilisent des marchandises correspondant à ces échantillons. Ni dans l'un, ni dans l'autre cas, ils ne seront astreints à acquitter à cet effet une taxe spéciale.

Les voyageurs de commerce visés à l'alinéa 1-er, munis d'une carte de légitimation conforme au modèle annexé au présent traité et délivrée par les autorités de leurs pays respectifs auront le droit réciproque d'avoir avec eux des échantillons ou modèles, mais non des marchandises.

Les Hautes Parties Contractantes se donneront réciproquement connaissance des autorités chargées de délivrer les cartes de légitimation, ainsi que des dispositions auxquelles les voyageurs doivent se conformer dans l'exercice de leur commerce.

Les ressortissants de l'une des Hautes Parties Contractantes visés à l'alinéa 1-er du présent article et munis de la carte de légitimation qui participeront sur le territoire de l'autre Partie à des foires ou à des expositions, y seront traités comme des nationaux et ne seront pas soumis, à cette occasion, à des taxes autres ou plus élevées que ces derniers.

Article 15.

Les objets passibles d'un droit de douane, à l'exception des marchandises prohibées à l'importation pour l'une des raisons énumérées à l'article 13, qui sont importés comme échantillons ou modèles par les voyageurs de commerce seront, de part et d'autre, admis en franchise

że przedmioty te, jeżeli nie zostały sprzedane, zostaną reeksportowane w terminie ustalonym i że tożsamość przedmiotów przywiezionych i wywiezionych nie pozostawia wątpliwości, bez względu na to skądinąd przez jaki urząd przeszły.

Reeksport wzorów albo modeli powinien być gwarantowany w obu krajach, czy to przez złożenie w gotówce sumy należnego cła w biurze celnym miejsca przywozu, czy to przez kaucję stosownie złożoną.

Skoro wygaśnie okres przepisowy, suma cła w zależności od tego czy została ona złożona z góry, czy zagwarantowana, przypadnie Skarbowi lub zostanie ściągnięta na rzecz jego, chyba że zostanie ustalone, iż w ciągu okresu tego, wzory lub próbki zostały reeksportowane.

Jeżeli przed wygaśnięciem przepisowego okresu próbki lub wzory przedstawi się w biurze celnym otwartym na ten cel dla ich reeksportowania, biuro to powinno upewnić się przez sprawdzenie, czy przedstawione mu artykuły są istotnie tymi, dla których wydano pozwolenie przywozu. Jeśli nie zachodzą pod tym względem żadne wątpliwości, biuro stwierdzi reeksport i zwróci sumę cła złożoną przy przywozie, albo też przedsięwzięcie wszystkie potrzebne zarządzenia w celu zwolnienia kaucji.

Nie będzie się wymagało od importera żadnej opłaty z wyjątkiem opłaty stemplowej, ani za wystawienie świadectwa lub pozwolenia, ani za umieszczenie znaków przeznaczonych dla zapewnienia identyczności próbek lub wzorów.

Władze celne każdej z Wysokich Układających się Stron uznają w celu późniejszego stwierdzenia identyczności próbek lub wzorów za wystarczające znaki, które zostaną na nich umieszczone przez biura celne drugiej Układającej się Strony, pod warunkiem, że te próbki lub wzory posiadać będą listę z opisem ich, poświadczoną przez władze celne tej Strony. Będzie można jednak umieszczać na próbkach lub wzorach przez biura celne kraju przywożącego znaki dodatkowe w tych wszystkich wypadkach, gdyby biura te uznały tę uzupełniającą gwarancję za konieczną dla zapewnienia zidentyfikowania próbek lub wzorów w chwili reeksportu. Z wyjątkiem tego wypadku sprawdzenie ze strony biura celnego polegać będzie prosto na stwierdzeniu identyczności próbek i na określeniu sumy cła i opłat, które by się ewentualnie należały.

Okres dla reeksportu ustala się najwyżej na 6 miesięcy z wyjątkiem zastrzeżonej dla administracji celnej kraju przywożącego możliwości przedłużenia go. Z chwilą upływu tego okresu od próbek niereeksportowanych stanie się wymagalna zapłata cła.

Artykuł 16.

Postanowienia artykułów 14 i 15 nie mają zastosowania ani do zawodów wędrownych, ani

de droits d'entrée et de sortie, à la condition que ces objets, s'ils n'ont pas été vendus, soient réexportés dans le délai réglementaire et que l'identité des objets importés et réexportés ne soit pas douteuse, quel que soit du reste, le bureau par lequel ils passent à leur sortie.

La réexportation des échantillons ou modèles devra être garantie dans les deux pays, soit par le dépôt (en espèces) du montant des droits applicables au bureau de douane d'entrée, soit par une caution valable.

Une fois le délai réglementaire expiré, le montant des droits selon qu'il aura été consigné ou garanti, sera acquis au Trésor ou recouvré à son profit, à moins qu'il ne soit établi que, dans ce délai, les échantillons ou modèles ont été réexportés.

Si, avant l'expiration du délai réglementaire, les échantillons ou modèles sont présentés à un bureau de douane ouvert à cet effet, pour être réexportés, ce bureau devra s'assurer par une vérification, si les articles qui sont présentés sont bien ceux pour lesquels a été délivré le permis d'entrée. S'il n'y a aucun doute à cet égard, le bureau constatera la réexportation et restituera le montant des droits déposés à l'importation ou prendra toutes les mesures nécessaires pour la décharge de la caution.

A l'exception des droits de timbre, il ne sera exigé de l'importateur aucun frais, ni pour la délivrance des certificats ou permis, ni pour l'apposition des marques destinées à assurer l'identité des échantillons ou modèles.

Les autorités douanières de chacune des Hautes Parties Contractantes considéreront comme suffisantes, en vue de la reconnaissance ultérieure de l'identité des échantillons ou modèles, les marques qui y auront été apposées par la douane de l'autre Partie Contractante, à la condition que ces échantillons ou modèles soient accompagnés d'une liste descriptive certifiée par les autorités douanières de cette Partie. Des marques supplémentaires pourront cependant être apposées sur les échantillons ou modèles par la douane du pays d'importation dans tous les cas où celle-ci jugerait ce complément de garantie indispensable pour assurer l'identification des échantillons ou modèles, lors de la réexportation. Hormis ce dernier cas, la vérification douanière consistera simplement à reconnaître l'identité des échantillons et à déterminer le montant des droits et taxes éventuellement exigibles.

Le délai de réexportation est fixé au maximum à six mois, sauf la faculté de prolongation réservée à l'administration douanière du pays d'importation. Passé le délai imparti, le paiement des droits sera exigé sur les échantillons non réexportés.

Article 16.

Les dispositions des articles 14 et 15 ne sont applicables ni aux métiers ambulants, ni

do kolportażu, ani do zbierania zamówień u osób, które nie wykonują ani przemysłu ani handlu. Każda z Wysokich Układających się Stron zastrzega sobie w tym względzie całkowitą swobodę swego ustawodawstwa.

au colportage, ni à la recherche des commandes chez des personnes n'exerçant ni industrie, ni commerce. Chacune des Hautes Parties Contractantes réserve à cet égard l'entière liberté de sa législation.

Artykuł 17.

W tym co się tyczy reglamentacji wolnego handlu, a mianowicie sprzedaży, wystawienia na sprzedaż, obrotu i spożycia produktów, żadna z Wysokich Układających się Stron nie wprowadzi różnic pomiędzy produktami krajowymi i produktami drugiej Strony z zastrzeżeniem środków, które każdy z obu rządów mógłby zostać zmuszony zastosować dla zwalczania nielegalnej konkurencji.

Article 17.

Pour la réglementation du commerce libre, et notamment pour la vente, la mise en vente, la circulation, la consommation du produit, il ne sera pas établi, par l'une des Hautes Parties Contractantes, de distinction entre les produits nationaux et les produits de l'autre Partie, sous réserve des mesures que chacun des deux Gouvernements pourrait être amené à appliquer pour la répression de la concurrence déloyale.

Artykuł 18.

Każda z Wysokich Układających się Stron zobowiązuje się do przedsięwzięcia wszystkich potrzebnych środków dla zabezpieczenia w sposób skuteczny produktów naturalnych lub przetworzonych, pochodzących z drugiej Układającej się Strony, przed nielegalną konkurencją w transakcjach handlowych, a mianowicie do zwalczania i zabraniań przez konfiskatę lub przez wszystkie inne stosowne sankcje zgodnie ze swym własnym ustawodawstwem wyrobu, obiegu, przywozu, oddawania na skład, sprzedaży lub wystawiania na sprzedaż wewnątrz kraju, jak również i wywozu wszystkich produktów, noszących na nich samych, na ich opakowaniu bezpośrednim lub na ich opakowaniu zewnętrznym, na fakturach, listach przewozowych i dokumentach handlowych oznak, nazw, napisów, wizerunków lub jakichkolwiek znaków, zawierających pośrednio lub bezpośrednio fałszywe wskazówki co do pochodzenia, rodzaju, właściwości przyrodzonych lub jakości specyficznych tych produktów lub towarów.

Article 18.

Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à prendre toutes les mesures nécessaires pour garantir d'une manière effective les produits naturels ou fabriqués originaires de l'autre Partie Contractante, contre la concurrence déloyale dans les transactions commerciales, notamment à réprimer et à prohiber, par la saisie ou par toutes autres sanctions appropriées conformément à sa propre législation, la fabrication, la circulation, l'importation, l'entrepôt, la vente ou la mise en vente à l'intérieur et l'exportation de tous produits portant sur eux-mêmes ou sur leur conditionnement immédiat ou sur leur emballage extérieur, sur les factures, lettres de voiture et papiers de commerce, des marques, noms, inscriptions, illustrations ou signes quelconques comportant directement ou indirectement, de fausses indications sur l'origine, l'espèce, la nature ou les qualités spécifiques de ces produits ou marchandises.

Artykuł 19.

Każda z Wysokich Układających się Stron zobowiązuje się do przedsięwzięcia wszystkich środków potrzebnych dla zwalczania na swym terytorium nieprawego używania geograficznych nazw pochodzenia produktów winnych drugiej Strony, skoro tylko nazwy te są chronione przez Stronę tę we właściwy sposób i zostały przez nią notyfikowane.

Uważa się za używane nieprawie nazwy pochodzenia każdego z dwóch krajów, kiedy są one stosowane do produktów, którym przepisy ustawowe lub reglamentacyjne tego kraju odmawiają tych praw.

Article 19.

Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à prendre toutes mesures nécessaires en vue de réprimer sur son territoire l'emploi abusif des appellations géographiques d'origine des produits vinicoles de l'autre Partie, pourvu que ces appellations soient dûment protégées par celle-ci et aient été notifiées par elle.

Sont considérées comme employées abusivement les appellations d'origine de l'un des deux pays lorsqu'elles sont appliquées à des produits auxquels les dispositions législatives ou réglementaires de ce pays en refusent le bénéfice.

Notyfikacja przewidziana powyżej powinna mianowicie wyszczególnić dokumenty wystawione przez kompetentną władzę kraju pochodzenia, stwierdzające prawo do nazw pochodzenia.

W szczególności zabrania się używania geograficznej nazwy pochodzenia dla oznaczania produktów winnych innych niż te, które mają w rzeczywistości do tego prawo, nawet wówczas, gdyby wspomniane było prawdziwe pochodzenie produktów lub gdyby nieprawnej nazwie towarzyszyły pewne sprostowania, jak „rodzaj”, „sposób”, „typ” lub inne.

Również żadna geograficzna nazwa pochodzenia produktów winnych jednej z Wysokich Układających się Stron, o ile jest ona we właściwy sposób chroniona w kraju ich wytwarzania i o ile została ona prawidłowo notyfikowana drugiej Stronie, nie będzie mogła być uważana jako posiadająca charakter rodzajowy.

Powyższe przepisy nie czynią przeszkód, aby sprzedawca umieszczał swe nazwisko i adres na opakowaniu produktu. Niemniej jednak będzie on musiał, w braku nazwy regionalnej lub lokalnej, uzupełniać wzmiankę tę przez oznaczenie widocznym pismem kraju pochodzenia produktu we wszystkich tych wypadkach, kiedy przez umieszczenie nazwiska lub adresu mogłoby powstać pomieszenie z okolicą lub miejscowością położoną w innym kraju.

Konfiskata produktów, którym zarzuca się nieprawna nazwę, lub inne sankcje zastosowane będą bądź staraniem administracji, bądź na wniosek Prokuratorii lub każdego zainteresowanego, czy to osoby czy związku lub syndykatu, zgodnie z odpowiednim ustawodawstwem każdej z Wysokich Układających się Stron.

Używanie fałszywych nazw pochodzenia, określone w poprzednich ustępach uznane będzie jako akt niełojalnej konkurencji. Będzie ono zwalczane i zakazywane, zgodnie z przepisami przewidzianymi w artykule 18 niniejszego Traktatu.

Artykuł 20.

Wysokie Układające się Strony zgodne są co do tego, aby informować się wzajemnie o wszystkich projektach, dotyczących się normalizacji na ich terytoriach typów i serii przemysłowych, oraz gotowe są popierać wszystkimi siłami porozumienia, jakie mogłyby powstawać w tej sprawie pomiędzy zainteresowanymi przemysłami.

Artykuł 21.

Obywatele każdej z obu Wysokich Układających się Stron będą korzystali na terytorium drugiej Strony, z zastosowaniem ogólnych przepisów ustaw i zarządzeń co do kontroli i wa-

La notification ci-dessus prévue devra préciser notamment les documents délivrés par l'autorité compétente du pays d'origine constatant le droit aux appellations d'origine.

Il sera en particulier interdit de se servir d'une appellation géographique d'origine pour désigner les produits vinicoles autres que ceux qui y ont réellement droit, alors même que l'origine véritable des produits serait mentionnée ou que l'appellation abusive serait accompagnée de certains termes rectificatifs tels que „genre”, „façon”, „type” ou autres.

De même, aucune appellation géographique d'origine des produits vinicoles de l'une des Hautes Parties Contractantes, si elle est dûment protégée dans le pays de production et si elle a été régulièrement notifiée à l'autre Partie ne pourra être considérée comme ayant un caractère générique.

Les dispositions qui précèdent ne font pas obstacle à ce que le vendeur appose son nom et son adresse sur le conditionnement du produit; toutefois, il sera tenu, à défaut d'appellation régionale ou locale, de compléter cette mention par l'indication en caractères apparents, du pays d'origine du produit, chaque fois que, par l'apposition du nom ou de l'adresse, il pourrait y avoir confusion avec une région ou une localité située dans un autre pays.

La saisie des produits incriminés ou les autres sanctions seront appliquées, soit à la diligence de l'Administration, soit à la requête du Ministère Public ou de tout intéressé, individu, association ou syndicat, conformément à la législation respective de chacune des Hautes Parties Contractantes.

L'emploi de fausses appellations d'origine tel qu'il est défini aux alinéas précédents, sera considéré comme un acte de concurrence déloyale. Il sera réprimé et prohibé, conformément aux dispositions prévues à l'article 18 du présent Traité.

Article 20.

Les Hautes Parties Contractantes sont d'accord pour se tenir informées de tous les projets concernant la normalisation, sur leurs territoires respectifs, des types et séries industriels et se déclarent prêtes à favoriser de tout leur pouvoir les ententes qui pourraient s'établir à ce sujet entre les industries intéressées.

Article 21.

Les ressortissants de chacune des deux Hautes Parties Contractantes jouiront, sur le territoire de l'autre Partie et sous réserve des dispositions générales des lois et règlements re-

runków wjazdu i pobytu cudzoziemców w zakresie paszportów, pozwoleń pobytu (kart tożsamości) oraz prawa wydalania, z traktowania kraju najbardziej uprzywilejowanego w tym co się tyczy:

- 1) pobytu i ustalania się;
- 2) wykonywania handlu i przemysłu;
- 3) prawa posiadania, nabywania, zajmowania, wynajmowania wszystkich dóbr ruchomych i nieruchomości oraz zarządzania nimi w jakikolwiek sposób;
- 4) prawa tworzenia towarzystw o charakterze gospodarczym.

Pod warunkiem wzajemności nie będą mogli być oni poddani traktowaniu mniej korzystnemu od krajowców co do środków wyłączenia z przyczyny użyteczności publicznej lub interesu ogólnego.

Będą oni zwolnieni z jakiejkolwiek osobistej służby wojskowej, z jakichkolwiek osobistych świadczeń wojskowych i ze wszystkich opłat pobieranych w zamian za tę służbę lub te świadczenia.

Artykuł 22.

Spółki cywilne, handlowe, przemysłowe, finansowe, ubezpieczeniowe i inne o charakterze gospodarczym, które zostały utworzone w jednym z obu krajów, zgodnie z jego ustawami i które posiadają w nim swoją siedzibę, uznane będą przez drugą Ukladającą się Stronę jako istniejące w sposób prawidłowy.

Prawność ich utworzenia oraz ich zdolność stawiania przed sądami będzie określona według ich statutów i według ustaw kraju, gdzie zostały one utworzone.

Będą one mogły na terytorium drugiej Strony, stosując się do krajowych ustaw i rozporządzeń, wykonywać każdą działalność zezwoloną spółkom każdego innego kraju, tworzyć na terytorium tym filie i agencje oraz korzystać będą ze wszystkich praw przyznanych osobom fizycznym przez przepisy artykułu 21 i wszystkich innych układów zawartych pomiędzy obu Stronami.

Wysokie Ukladające się Strony zgodne są co do tego:

- 1) aby nie tworzyć drogą specjalnego i uprzedniego zezwolenia trudności w ustalaniu się spółek, mających wykonywać działalność powszechnie zezwoloną spółkom wszystkich innych krajów;
- 2) aby nie odwoływać raz danego zezwolenia, chyba na skutek naruszenia ustaw i rozporządzeń krajowych.

Artykuł niniejszy nie stosuje się do przemysłów, stanowiących przedmiot monopolu państwowego, i nie reguluje spraw dotyczących się transportu emigrantów.

latifs au contrôle et aux conditions d'entrée et de séjour des étrangers en matière de passeports de permis de séjour (cartes d'identité) et du droit d'expulsion, du traitement de la nation la plus favorisée en ce qui concerne:

- 1) le séjour et l'établissement;
- 2) l'exercice du commerce et de l'industrie;
- 3) le droit de posséder, d'acquérir, d'occuper, de louer tous biens, meubles et immeubles et d'en disposer de quelque manière que ce soit;
- 4) le droit de former des sociétés de caractère économique.

Sous condition de réciprocité, ils ne pourront être soumis à un traitement moins favorable que les nationaux en ce qui concerne les mesures d'expropriation pour cause d'utilité publique ou d'intérêt général.

Ils seront exempts de tout service militaire personnel, de toutes prestations militaires personnelles et de toutes taxes perçues en remplacement de ce service ou de ces prestations.

Article 22.

Les sociétés civiles, commerciales, industrielles, financières, d'assurances et autres de caractère économique, constituées dans l'un des deux pays, conformément aux lois de ce dernier et y ayant leur siège social seront reconnues comme existant régulièrement par l'autre Partie Contractante.

La légalité de leur constitution et leur capacité d'ester en justice seront déterminées d'après leurs statuts et d'après la loi du pays où elles ont été constituées.

Elles pourront, sur le territoire de l'autre Partie, et en se conformant aux lois et règlements du pays, exercer toute activité permise aux sociétés de tout autre Etat, y créer des succursales et agences, et jouiront de tous les droits reconnus aux personnes physiques par les stipulations de l'article 21 et de tous autres accords conclus entre les deux Parties.

Les Hautes Parties Contractantes sont d'accord:

- 1) Pour ne pas établir par le moyen de l'autorisation spéciale et préalable une entrave à l'établissement des sociétés devant exercer une activité généralement permise aux sociétés de tout autre pays.
- 2) Pour ne pas révoquer l'autorisation une fois donnée si ce n'est pour contravention aux lois et règlements du pays.

Le présent article ne s'applique pas aux industries faisant l'objet d'un monopole d'Etat et ne règle pas les questions touchant au transport des émigrants.

Artykuł 23.

Niniejszy artykuł z wyłączeniem wszystkich innych reguluje sprawy podatkowe.

Obywatele każdej z Wysokich Układających się Stron i spółki, spełniające warunki wskazane w artykule 22, nie będą podlegały na terytorium drugiej Strony należnościom, opłatom, podatkom lub daninom, jakkolwiek by się one nazywały i bez względu na to na czyj rachunek byłyby one pobierane, innym lub wyższym od tych, jakie pobiera się od krajowców lub spółek krajowych w identycznych sytuacjach.

Przepisy te nie przeszkadzają ewentualnemu pobieraniu bądź opłat zwanych pobytowymi, bądź opłat związanych z wykonywaniem formalności policyjnych, przy czym jednak rozumie się, że obywatele obu krajów będą korzystali co do wysokości wspomnianych opłat z traktowania udzielanego obywatelom kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł 24.

We wszystkich sprawach, dotyczących się tranzytu międzynarodowego, Wysokie Układające się Strony będą stosowały w swych wzajemnych stosunkach przepisy Konwencji i Statutu Barcelońskiego z dnia 20 kwietnia 1921 r. o wolności tranzytu.

Artykuł 25.

Każda z Wysokich Układających się Stron zapewni statkom drugiej Strony w portach morskich położonych pod jej suwerennością, władzą lub ochroną oraz na swoich wodach terytorialnych traktowanie narodowe lub traktowanie na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego w wypadku, gdyby to drugie było bardziej korzystne. Traktowanie to będzie mianowicie stosowało się do swobody dostępu do portów, do korzystania z nich, do pełnego korzystania z udogodnień udzielanych żegludze, do czynności handlowych dla statków, ich towarów lub ich pasażerów, do wszelkiego rodzaju ułatwień, dotyczących się udzielania miejsc przy nadbrzeżu, do załadowywania i wyładowywania, do należności i opłat wszelkiego rodzaju pobieranych w imieniu lub na rachunek rządu, władz publicznych, koncesjonariuszy lub wszelkiego rodzaju zakładów.

Artykuł 26.

Postanowienia artykułu poprzedzającego w żadnej mierze nie ograniczają swobody właściwych władz portu morskiego co do stosowania środków, jakie uważają one za stosowne

Article 23.

Le présent article, à l'exclusion de tous autres règle les questions fiscales.

Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes et les sociétés remplissant les conditions indiquées à l'article 22 ne seront pas assujettis sur le territoire de l'autre Partie à des droits, taxes ou impôts ou contributions, sous quelque dénomination que ce soit, et sans égard pour le compte de qui ils sont perçus, autres ou plus élevés que ceux qui sont perçus sur les nationaux ou les sociétés du pays dans des situations identiques.

Ces dispositions ne font pas obstacle à la perception, le cas échéant, soit de taxes dites de séjour, soit de taxes afférentes à l'accomplissement des formalités de police, étant entendu que les ressortissants des deux pays, jouiront, en ce qui concerne le taux desdites taxes, du traitement accordé aux ressortissants de la nation la plus favorisée.

Article 24.

Pour toutes les questions relatives au transit international, les Hautes Parties Contractantes appliqueront dans leurs relations réciproques les dispositions de la Convention et du statut de Barcelone du 20 avril 1921 sur la liberté du transit.

Article 25.

Chacune des Hautes Parties Contractantes assurera aux navires de l'autre Partie, dans les ports maritimes placés sous sa souveraineté, son autorité ou sa protection et dans ces eaux territoriales, le traitement national ou dans le cas où il serait plus avantageux, le traitement de la nation la plus favorisée. Ce traitement s'applique notamment: à la liberté d'accès des ports, à leur utilisation, à la complète jouissance des commodités accordées à la navigation, aux opérations commerciales pour les navires, leurs marchandises ou leurs passagers, aux facilités de toutes sortes relatives à l'attribution de places à quai, au chargement et au déchargement, aux droits et taxes de toute nature perçus au nom ou pour le compte du Gouvernement, des autorités publiques, des concessionnaires ou établissements de toutes sortes.

Article 26.

Les dispositions de l'article précédent ne restreignent aucunement la liberté des autorités compétentes d'un port maritime dans l'application des mesures qu'elles jugent convenable de

runków wjazdu i pobytu cudzoziemców w zakresie paszportów, pozwoleń pobytu (kart tożsamości) oraz prawa wydalania, z traktowania kraju najbardziej uprzywilejowanego w tym co się tyczy:

- 1) pobytu i ustalania się;
- 2) wykonywania handlu i przemysłu;
- 3) prawa posiadania, nabywania, zajmowania, wynajmowania wszystkich dóbr ruchomych i nieruchomości oraz zarządzania nimi w jakikolwiek sposób;
- 4) prawa tworzenia towarzystw o charakterze gospodarczym.

Pod warunkiem wzajemności nie będą mogli być oni poddani traktowaniu mniej korzystnemu od krajowców co do środków wyłączenia z przyczyny użyteczności publicznej lub interesu ogólnego.

Będą oni zwolnieni z jakiejkolwiek osobistej służby wojskowej, z jakichkolwiek osobistych świadczeń wojskowych i ze wszystkich opłat pobieranych w zamian za tę służbę lub te świadczenia.

Artykuł 22.

Spółki cywilne, handlowe, przemysłowe, finansowe, ubezpieczeniowe i inne o charakterze gospodarczym, które zostały utworzone w jednym z obu krajów, zgodnie z jego ustawami i które posiadają w nim swoją siedzibę, uznane będą przez drugą. Układającą się Stronę jako istniejące w sposób prawidłowy.

Prawność ich utworzenia oraz ich zdolność stawiania przed sądami będzie określona według ich statutów i według ustaw kraju, gdzie zostały one utworzone.

Będą one mogły na terytorium drugiej Strony, stosując się do krajowych ustaw i rozporządzeń, wykonywać każdą działalność zezwoloną spółkom każdego innego kraju, tworzyć na terytorium tym filie i agencje oraz korzystać będą ze wszystkich praw przyznanych osobom fizycznym przez przepisy artykułu 21 i wszystkich innych układów zawartych pomiędzy obu Stronami.

Wysokie Układające się Strony zgodne są co do tego:

- 1) aby nie tworzyć drogą specjalnego i uprzedniego zezwolenia trudności w ustaleniu się spółek, mających wykonywać działalność powszechnie zezwoloną spółkom wszystkich innych krajów;
- 2) aby nie odwoływać raz danego zezwolenia, chyba na skutek naruszenia ustaw i rozporządzeń krajowych.

Artykuł niniejszy nie stosuje się do przemysłów, stanowiących przedmiot monopolu państwowego, i nie reguluje spraw dotyczących się transportu emigrantów.

latifs au contrôle et aux conditions d'entrée et de séjour des étrangers en matière de passeports de permis de séjour (cartes d'identité) et du droit d'expulsion, du traitement de la nation la plus favorisée en ce qui concerne:

- 1) le séjour et l'établissement;
- 2) l'exercice du commerce et de l'industrie;
- 3) le droit de posséder, d'acquérir, d'occuper, de louer tous biens, meubles et immeubles et d'en disposer de quelque manière que ce soit;
- 4) le droit de former des sociétés de caractère économique.

Sous condition de réciprocité, ils ne pourront être soumis à un traitement moins favorable que les nationaux en ce qui concerne les mesures d'expropriation pour cause d'utilité publique ou d'intérêt général.

Ils seront exempts de tout service militaire personnel, de toutes prestations militaires personnelles et de toutes taxes perçues en remplacement de ce service ou de ces prestations.

Article 22.

Les sociétés civiles, commerciales, industrielles, financières, d'assurances et autres de caractère économique, constituées dans l'un des deux pays, conformément aux lois de ce dernier et y ayant leur siège social seront reconnues comme existant régulièrement par l'autre Partie Contractante.

La légalité de leur constitution et leur capacité d'ester en justice seront déterminées d'après leurs statuts et d'après la loi du pays où elles ont été constituées.

Elles pourront, sur le territoire de l'autre Partie, et en se conformant aux lois et règlements du pays, exercer toute activité permise aux sociétés de tout autre Etat, y créer des succursales et agences, et jouiront de tous les droits reconnus aux personnes physiques par les stipulations de l'article 21 et de tous autres accords conclus entre les deux Parties.

Les Hautes Parties Contractantes sont d'accord:

- 1) Pour ne pas établir par le moyen de l'autorisation spéciale et préalable une entrave à l'établissement des sociétés devant exercer une activité généralement permise aux sociétés de tout autre pays.
- 2) Pour ne pas révoquer l'autorisation une fois donnée si ce n'est pour contravention aux lois et règlements du pays.

Le présent article ne s'applique pas aux industries faisant l'objet d'un monopole d'Etat et ne règle pas les questions touchant au transport des émigrants.

Artykuł 23.

Niniejszy artykuł z wyłączeniem wszystkich innych reguluje sprawy podatkowe.

Obywatele każdej z Wysokich Układających się Stron i spółki, spełniające warunki wskazane w artykule 22, nie będą podlegały na terytorium drugiej Strony należnościami, opłatom, podatkom lub daninom, jakkolwiek by się one nazywały i bez względu na to na czyj rachunek byłyby one pobierane, innym lub wyższym od tych, jakie pobiera się od krajowców lub spółek krajowych w identycznych sytuacjach.

Przepisy te nie przeszkadzają ewentualnemu pobieraniu bądź opłat zwanych pobytowymi, bądź opłat związanych z wykonywaniem formalności policyjnych, przy czym jednak rozumie się, że obywatele obu krajów będą korzystali co do wysokości wspomnianych opłat z traktowania udzielanego obywatelom kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł 24.

We wszystkich sprawach, dotyczących się tranzytu międzynarodowego, Wysokie Układające się Strony będą stosowały w swych wzajemnych stosunkach przepisy Konwencji i Statutu Barcelońskiego z dnia 20 kwietnia 1921 r. o wolności tranzytu.

Artykuł 25.

Każda z Wysokich Układających się Stron zapewni statkom drugiej Strony w portach morskich położonych pod jej suwerennością, władzą lub ochroną oraz na swoich wodach terytorialnych traktowanie narodowe lub traktowanie na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego w wypadku, gdyby to drugie było bardziej korzystne. Traktowanie to będzie mianowicie stosowało się do swobody dostępu do portów, do korzystania z nich, do pełnego korzystania z udogodnień udzielanych żegludze, do czynności handlowych dla statków, ich towarów lub ich pasażerów, do wszelkiego rodzaju ułatwień, dotyczących się udzielania miejsc przy nadbrzeżu, do załadowywania i wyładowywania, do należności i opłat wszelkiego rodzaju pobieranych w imieniu lub na rachunek rządu, władz publicznych, koncesjonariuszy lub wszelkiego rodzaju zakładów.

Artykuł 26.

Postanowienia artykułu poprzedzającego w żadnej mierze nie ograniczają swobody właściwych władz portu morskiego co do stosowania środków, jakie uważają one za stosowne

Article 23.

Le présent article, à l'exclusion de tous autres règle les questions fiscales.

Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes et les sociétés remplissant les conditions indiquées à l'article 22 ne seront pas assujettis sur le territoire de l'autre Partie à des droits, taxes ou impôts ou contributions, sous quelque dénomination que ce soit, et sans égard pour le compte de qui ils sont perçus, autres ou plus élevés que ceux qui sont perçus sur les nationaux ou les sociétés du pays dans des situations identiques.

Ces dispositions ne font pas obstacle à la perception, le cas échéant, soit de taxes dites de séjour, soit de taxes afférentes à l'accomplissement des formalités de police, étant entendu que les ressortissants des deux pays, jouiront, en ce qui concerne le taux desdites taxes, du traitement accordé aux ressortissants de la nation la plus favorisée.

Article 24.

Pour toutes les questions relatives au transit international, les Hautes Parties Contractantes appliqueront dans leurs relations réciproques les dispositions de la Convention et du statut de Barcelone du 20 avril 1921 sur la liberté du transit.

Article 25.

Chacune des Hautes Parties Contractantes assurera aux navires de l'autre Partie, dans les ports maritimes placés sous sa souveraineté, son autorité ou sa protection et dans ces eaux territoriales, le traitement national ou dans le cas où il serait plus avantageux, le traitement de la nation la plus favorisée. Ce traitement s'applique notamment: à la liberté d'accès des ports, à leur utilisation, à la complète jouissance des commodités accordées à la navigation, aux opérations commerciales pour les navires, leurs marchandises ou leurs passagers, aux facilités de toutes sortes relatives à l'attribution de places à quai, au chargement et au déchargement, aux droits et taxes de toute nature perçus au nom ou pour le compte du Gouvernement, des autorités publiques, des concessionnaires ou établissements de toutes sortes.

Article 26.

Les dispositions de l'article précédent ne restreignent aucunement la liberté des autorités compétentes d'un port maritime dans l'application des mesures qu'elles jugent convenable de

przedsięwziąć w celu dobrego zarządu portu i policji portowej, byle by tylko środki te były zgodne z zasadą równorzędności traktowania tak, jak została ona określona w artykule 25.

prendre en vue de la bonne administration et de la police du port, pourvu que ces mesures soient conformes au principe de l'égalité de traitement tel qu'il est défini à l'article 25.

Artykuł 27.

Article 27.

W portach jednej z Wysokich Układających się Stron kapitanowie statków handlowych drugiej Strony, których załogi stałyby się niepełne na skutek chorób lub innych przyczyn, będą mogli, stosując się do ustaw i lokalnych przepisów porządkowych, werbować marynarzy potrzebnych do prowadzenia w dalszym ciągu podróży, przy czym rozumie się, że zworbowanie, na które zawsze marynarz powinien zgodzić się dobrowolnie, dojdzie do skutku zgodnie z prawem bandery statku.

Dans les ports de l'une des Hautes Parties Contractantes les capitaines des navires de commerce de l'autre Partie dont les équipages ne seraient plus au complet par suite de maladies ou d'autres causes pourront, en se conformant aux lois et règlements de police locaux, engager les marins nécessaires à la continuation du voyage, étant entendu que l'engagement, toujours librement consenti par le marin, sera conclu en conformité de la loi du pavillon du navire.

Artykuł 28.

Article 28.

Wszystkie należności i opłaty za korzystanie z portów morskich winny być ogłaszane we właściwy sposób przed wprowadzeniem ich w życie.

Tous les droits et taxes pour l'utilisation des ports maritimes devront être dûment publiés avant leur mise en vigueur.

Toż samo stosuje się do przepisów porządkowych i eksploatacyjnych.

Il en sera de même des règlements de police et d'exploitation.

W każdym porcie morskim zarząd portu będzie utrzymywał do dyspozycji zainteresowanych zbiór obowiązujących należności i opłat, jak również przepisów porządkowych oraz eksploatacyjnych.

Dans chaque port maritime, l'administration du port tiendra à la disposition des intéressés un recueil des droits et taxes en vigueur, ainsi que des règlements de police et d'exploitation.

Artykuł 29.

Article 29.

Statki, które według francuskich ustaw i rozporządzeń udowodnią, że są narodowości francuskiej, oraz statki, które według polskich ustaw i rozporządzeń udowodnią, że są narodowości polskiej, uznane będą jako będące odpowiednio narodowości francuskiej lub polskiej.

Les navires qui, selon les lois et règlements français justifient de la nationalité française et les navires qui, selon les lois et règlements polonais justifient de la nationalité polonaise seront considérés comme étant respectivement de nationalité française ou polonaise.

Świadectwa pomiarowe wystawiane przez władze jednej z Wysokich Układających się Stron, będą uznane przez władze drugiej Strony jako równoznaczne ze świadectwami wystawianymi przez jej własne władze.

Les certificats de jauge délivrés par les autorités de l'une des Hautes Parties Contractantes seront considérés par les autorités de l'autre comme équivalents aux certificats délivrés par ses autorités.

Artykuł 30.

Article 30.

Statki jednej z Układających się Stron, udające się do portu drugiej Strony w celu uzupełnienia tam swego ładunku lub pozostawienia tam części swego ładunku, będą mogły, stosując się do ustaw i rozporządzeń, obowiązujących w kraju, gdzie leży port, zachowywać na statku część swego ładunku przeznaczoną dla innego portu tego samego lub innego kraju. Nie będą one obciążane w stosunku do tej części

Les navires de l'une des Hautes Parties Contractantes qui se rendent dans un port de l'autre pour y compléter leur chargement ou y laisser une partie de leur cargaison pourront, en se conformant aux lois et règlements en vigueur dans le pays où ce port est situé, conserver à leur bord la partie de leur cargaison destinée à un autre port du même pays ou d'un autre pays. Ils n'auront à supporter ni droits, ni taxes

ładunku ani należnościami, ani opłatami, chyba że będzie chodziło o opłaty za dozór, którym podlegają również statki krajowe, wykonywające te same czynności.

à raison de cette partie du chargement, si ce n'est les taxes de surveillance auxquelles sont également soumis les navires nationaux effectuant les mêmes opérations.

Artykuł 31.

Z postanowień artykułów 25 do 30 są wyjęte i pozostają regulowane całkowicie przez ustawodawstwo krajowe:

1) kabotaż krajowy;
2) wykonywanie rybołówstwa i polowania na zwierzęta morskie na wodach terytorialnych oraz te specjalne korzyści, których przedmiotem są lub będą produkty krajowego rybołówstwa;

3) korzyści, jakich każda z Wysokich Układających się Stron udziela lub udzielić mogłaby swym obywatelom w celu popierania rozwoju marynarki handlowej, w formie bądź premii lub subwencji na budowę czy nabycie statków handlowych, bądź jakichkolwiek premii czy zobowiązań w stosunku do marynarki handlowej;

4) morska obsługa portów, red i plaż łącznie z pilotażem, holownictwem oraz organizacją służby ratowniczej i służby opieki nad marynarzem;

5) a) obrót pomiędzy Francją i Tunisem, Francją i koloniami francuskimi, koloniami tymi między sobą i z Tunisem; niemniej jednak w obrotach tych statki Wysokich Układających się Stron będą korzystały z traktowania kraju najbardziej uprzywilejowanego;

b) specjalne korzyści, które udzieloneby były w dziedzinie żeglugowej we Francji, Tunisie i koloniach francuskich dla transportów, pochodzących z Maroka i krajów, pozostających pod mandatem.

Artykuł 32.

Każdemu statkowi jednej z Wysokich Układających się Stron, który zostanie do tego zmuszony przez złą pogodę lub przez wypadek siły wyższej, będzie zezwolone na schronienie się do portu drugiej Strony, na dokonanie tam swej naprawy, na zapewnienie sobie tam wszelkiego potrzebnego zaopatrzenia i na wyjście z powrotem w morze, nie płacąc przy tym innych należności lub opłat, niż te, jakie pobierane są od statków krajowych w tych samych okolicznościach.

W wypadku jednak, gdyby kapitan statku, który schroni się do portu w okolicznościach przewidzianych w poprzednim ustępie znalazł się w potrzebie sprzedaży części swego ładunku w celu pokrycia swych kosztów, musiałby się on zastosować do miejscowych rozporządzeń i taryf.

Article 31.

Sont exceptés des dispositions des articles 25 à 30 et demeurent exclusivement régis par la Législation nationale:

1) Le cabotage national;
2) L'exercice de la pêche et de la chasse des animaux de mer dans les eaux territoriales et les avantages particuliers dont les produits de la pêche nationale sont ou seront l'objet;

3) Les avantages que chacune des Hautes Parties Contractantes accorde ou pourrait accorder à ses ressortissants en vue de favoriser le développement de sa marine marchande à titre, soit de primes ou de subventions pour la construction ou l'acquisition de navires de commerce, soit de primes ou engagements quelconques à la marine marchande;

4) Le service maritime des ports, des rades et des plages, y compris le pilotage, le remorquage et l'organisation des services de sauvetage et d'assistance maritime;

5) a) Le trafic entre la France et la Tunisie, la France et les Colonies françaises, ces colonies entre elles et avec la Tunisie; toutefois, pour ces trafics, les navires des Hautes Parties Contractantes jouiront du traitement de la nation la plus favorisée;

b) Les avantages particuliers qui seraient accordés en matière de navigation en France, en Tunisie et dans les colonies françaises, aux transports en provenance du Maroc et des Pays sous mandat.

Article 32.

Il sera loisible à tout navire de l'une des Hautes Parties Contractantes qui y aura été contraint par le mauvais temps, ou par un cas de force majeure, de se réfugier dans un port de l'autre Partie, de s'y faire réparer, de s'y procurer tous les approvisionnements nécessaires et de reprendre la mer, sans avoir à payer d'autres droits ou taxes que ceux qui, dans les mêmes circonstances, sont perçus sur les navires nationaux.

Au cas cependant où le capitaine d'un navire, qui se serait réfugié dans un port dans les circonstances prévues à l'alinéa précédent, se trouverait dans la nécessité de vendre une partie de sa cargaison afin de couvrir ses frais, il serait tenu de se conformer aux règlements et tarifs locaux.

Artykuł 33.

Jeżeli statek pod banderą jednej z Wysokich Układających się Stron osiadzie na mieliźnie lub rozbije się na wybrzeżach drugiej Strony, zastosowany zostanie artykuł 28 Konwencji Konsularnej z dnia 30 grudnia 1925 r. Ponadto miejscowe władze winny dopilnować, aby statek mógł otrzymać ratunek i pomoc.

Statek lub jego szczątki łącznie z maszynami, ożaglowaniem, aparatami, meblami, wszelkiego rodzaju przyrządami pomocniczymi i dokumentami uratowanymi z rozbicia będzie zwrócony właścicielowi lub uprawnionemu w sposób właściwy jego przedstawicielowi, o ile zażąda tego w okresach przewidzianych przez miejscową ustawę. Toż samo stanie się z uratowanymi towarami. W wypadku sprzedaży, sumy z niej uzyskane będą wypłacone wspomnianemu właścicielowi po potrąceniu kosztów ratowania, konserwacji i sprzedaży.

Władza konsularna tej z Wysokich Układających się Stron, której obywatelami są właściciele, będzie mogła w braku ich zażądać zwrotu uratowanych przedmiotów lub sum uzyskanych za nie w wypadku sprzedaży.

Artykuł 34.

Przedsiębiorstwa żeglugowe jednej z Wysokich Układających się Stron, dopuszczone według ustaw i rozporządzeń drugiej Strony do wykonywania transportu jej emigrantów, oraz działające zgodnie z jej ustawodawstwem, będą korzystały pod każdym względem na terytorium tej Strony z tych samych przywilejów, zwolnień i ułatwień, co analogiczne przedsiębiorstwa kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł 35.

Postanowienia artykułów 25 do 33 niniejszego Traktatu stosują się do wszystkich statków bez względu na to, czy należą one do jednej z Wysokich Układających się Stron, czy do osób prywatnych, spółek lub związków publicznoprawnych.

Nie tyczą się one jednak w żadnej mierze okrętów wojennych ani statków policyjnych czy kontrolnych, ani w ogólności statków, sprawujących z jakiegokolwiek tytułu władzę publiczną, ani wszystkich innych statków, skoro służą one wyłącznie dla celów sił morskich, wojennych lub powietrznych jednej z Wysokich Układających się Stron.

Artykuł 36.

Statki jednej z Wysokich Układających się Stron oraz ich załogi i ładunki będą korzystały

Article 33.

Si un navire battant pavillon de l'une des Hautes Parties Contractantes vient à échouer ou à faire naufrage sur les côtes de l'autre, il sera fait application de l'article 28 de la Convention consulaire du 30 Décembre 1925. En outre, les autorités locales devront veiller à ce que le navire puisse recevoir secours et assistance.

Le navire ou ses débris, y compris les machines, agrès, appareils, meubles, accessoires de toute nature et documents sauvés du naufrage, seront remis au propriétaire ou à son représentant dûment autorisé, s'il en fait la demande dans les délais prévus par la loi locale. Il en sera de même des marchandises sauvées. En cas de vente, le produit en sera versé audit propriétaire déduction faite des frais de sauvetage, de conservation et de vente.

L'autorité consulaire de celle des Hautes Parties Contractantes à laquelle ressortissent les propriétaires pourra, à défaut de ceux-ci, requérir la remise des objets sauvés ou de leurs produits en cas de vente.

Article 34.

Les entreprises de navigation de l'une des Hautes Parties Contractantes admises selon les lois et les règlements de l'autre à effectuer le transport de ses émigrants, et agissant conformément à la législation de celle-ci, bénéficieront sous tous rapports, sur le territoire de cette dernière des mêmes privilèges, immunités, facilités que les entreprises analogues de la nation la plus favorisée.

Article 35.

Les dispositions des articles 25 à 33 du présent Traité s'appliquent à tous les navires, qu'ils appartiennent à l'une des Hautes Parties Contractantes, à des particuliers, à des sociétés ou à des collectivités publiques.

Toutefois, elles ne visent en aucune manière les navires de guerre, ni les navires de police ou de contrôle, ni, en général, les navires exerçant à un titre quelconque la puissance publique, ni tous les autres navires lorsque ceux-ci servent exclusivement aux fins de forces navales, militaires ou aérienne de l'une des Hautes Parties Contractantes.

Article 36.

Les bateaux de l'une des Hautes Parties Contractantes et leurs équipages et cargaisons

na wodach wewnętrznych drugiej Układającej się Strony, jak również w jej wewnętrznych portach otwartych dla handlu, z tego samego traktowania co statki, załogi i ładunki kraju najbardziej uprzywilejowanego.

W tym, co się tyczy wszystkich należności i opłat związanych z wewnętrzną żeglugą, każda z Wysokich Układających się Stron traktować będzie na swoich wewnętrznych drogach rzecznych lub w swoich wewnętrznych portach otwartych dla handlu, statki drugiej Strony, ich załogi oraz ładunki równie przychylnie, jak własne statki, załogi i ładunki.

Postanowienia przewidziane w dwóch poprzednich ustępach nie stosują się do czynności transportowych wykonywanych pomiędzy dwoma portami tej samej sieci rzecznej wewnątrz kraju.

Wszystkie statki, które są zarejestrowane na terytorium jednej z Wysokich Układających się Stron i które należą do obywateli lub spółek tej Strony, uważane są w rozumieniu niniejszego Traktatu za statki Wysokich Układających się Stron.

Artykuł 37.

Produkty naturalne lub przetworzone, pochodzące i przychodzące z polskiego terytorium celnego z wyjątkiem produktów podanych na liście 2 załączonej przy niniejszym, będą korzystały przy ich przywozie do kolonii francuskich, zwanych asymilowanymi, to jest posiadających w zasadzie ten sam ustrój celny co metropolia, z taryfy minimalnej bez względu na to, czy taryfa ta jest taryfą metropolii, czy chodzi o jakąś taryfę specjalną, co należy rozumieć, iż produkty te będą korzystały z traktowania na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Przy przywozie na polskie terytorium celne produkty naturalne lub przetworzone, pochodzące lub przychodzące z kolonii francuskich zwanych asymilowanymi, z wyjątkiem tych produktów, które są podane na liście 1 załączonej przy niniejszym, będą korzystały, o ile są zawarte w liście A, ze zniżek procentowych na liście tej przewidzianych, a bez względu na to, czy zawarte są, czy brak ich na liście A — z traktowania na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego.

W koloniach zwanych nieasymilowanymi, to jest posiadających specjalny ustrój celny, oraz w Tunisie, produkty pochodzące i przychodzące z polskiego terytorium celnego, o których mowa w pierwszym ustępie niniejszego artykułu, będą korzystały z najniższych taryf celnych, jakie są lub mogłyby być tam udzielone każdemu innemu mocarstwu w wyniku zarządzeń taryfowych lub umów handlowych.

Produkty kolonii zwanych nieasymilowanymi, protektoratów i krajów, znajdujących się

bénéficieront dans les eaux intérieures de l'autre Partie Contractante, ainsi que dans ses ports intérieurs ouverts au trafic, du même traitement que les bateaux, équipages et cargaisons de la nation la plus favorisée.

En ce qui concerne toutes redevances et taxes afférentes à la navigation intérieure, chacune des Hautes Parties Contractantes traitera, sur ses voies intérieures ou dans ses ports intérieurs ouverts au trafic, les bateaux de l'autre Partie, leurs équipages et cargaisons aussi favorablement que ses propres bateaux, équipages et cargaisons.

Les dispositions prévues aux deux alinéas précédents ne s'appliquent pas aux opérations de transport effectuées entre deux ports d'un même réseau intérieur national.

Tous les bateaux qui sont immatriculés sur le territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes et qui appartiennent aux ressortissants ou aux sociétés de cette Partie, sont considérés dans l'esprit du présent traité comme bateaux des Hautes Parties Contractantes.

Article 37.

Les produits naturels ou fabriqués, originaires et en provenance du territoire douanier polonais, à l'exception des produits repris à la liste 2 ci-annexée, bénéficieront, à leur importation dans les colonies françaises, dites assimilées, c'est-à-dire ayant en principe le même régime douanier que la métropole, du tarif minimum, que ce tarif soit le tarif métropolitain ou qu'il s'agisse d'un tarif spécial, ce qui implique que ces produits bénéficieront du traitement de la nation la plus favorisée.

A leur importation sur le territoire douanier polonais, les produits naturels ou fabriqués originaires et en provenance des colonies françaises, dites assimilées, à l'exception de ceux repris à la liste I ci-annexée, bénéficieront, s'ils sont repris à la liste A, des pourcentages de réduction prévus à ladite liste et, qu'ils soient repris ou non à la liste A, du traitement de la nation la plus favorisée.

Dans les colonies dites non assimilées, c'est-à-dire ayant un régime douanier spécial, et en Tunisie, les produits originaires et en provenance du territoire douanier polonais visés à l'alinéa 1-er du présent article, bénéficieront des tarifs douaniers les plus réduits qui y sont ou qui pourraient être accordés à toute autre puissance, en vertu de mesures tarifaires ou de conventions commerciales.

Les produits des colonies dites non assimilées, des protectorats et des territoires sous

pod francuskim mandatem, z wyjątkiem tych produktów, które są podane na liście 1 załączonej przy niniejszym, będą korzystały przy ich przywozie na polskie terytorium celne z traktowania na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Postanowienia powyższe nie upoważniają Polski do wymagania dobrodziejstwa korzyści preferencyjnych, jakich kolonie i protektoraty francuskie udzielają lub mogłyby udzielić Francji, kolonom, protektoratom i krajom, znajdującym się pod mandatem francuskim.

Artykuł 38.

Postanowienia artykułów 3 do 13 włącznie, dotyczące się wymiany handlowej pomiędzy obu krajami, będą stosowane do francuskich kolonii, krajów pod protektoratem i krajów, znajdujących się pod mandatem francuskim.

Artykuł 39.

W portach kolonii francuskich statki handlowe polskie i gdańskie będą korzystały, stosując się do przepisów porządku publicznego oraz bezpieczeństwa, jak również do miejscowych ustaw i rozporządzeń, z traktowania na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Rząd francuski zaleci Rządowi Tunisu rozciągnięcie na porty Tunisu powyższego postanowienia z zastrzeżeniem dla rybołówstwa i kabotażu.

Artykuł 40.

Co się tyczy wjazdu i pobytu, obywatele polscy i gdańscy będą korzystali w koloniach francuskich z traktowania przyznawanego obywatelom kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Traktowanie to w stosunku do obywateli polskich i gdańskich, zarówno osób fizycznych jak i spółek, które zostały lub mogłyby zostać dopuszczone do osiedlenia się na terytorium kolonii francuskich, zostanie zapewnione przez Rząd francuski z zastrzeżeniem stosowania się do ustaw porządku publicznego lub bezpieczeństwa, jak również miejscowego ustawodawstwa.

Rząd francuski zaleci Rządowi Tunisu, aby ten nie czynił niekorzystnego różniczkowania w stosunku do obywateli polskich i gdańskich, co do ich wjazdu oraz ich pobytu w Tunisie, jak również aby udzielał obywatelom polskim i gdańskim, zarówno osobom fizycznym jak i spółkom, które osiedliły się na terytorium Tunisu, korzyści praw, przysługujących wspólnie obywatelom różnych mocarstw, z zastrzeżeniem stosowania się do ustaw porządku publicznego

mandat français, à l'exception de ceux repris à la liste I ci-annexée, jouiront, à leur importation sur le territoire douanier polonais, du traitement de la nation la plus favorisée.

Les dispositions ci-dessus n'autorisent pas la Pologne à réclamer le bénéfice des avantages préférentiels que les colonies et protectorats français accordent ou accorderaient à la France, aux colonies, protectorats et pays sous mandat français.

Article 38.

Les dispositions des articles 3 à 13 inclusivement relatives aux échanges commerciaux entre les deux pays s'appliqueront aux colonies, pays de protectorat et pays sous mandat français.

Article 39.

Dans les ports des colonies françaises, les navires de commerce polonais et dantziçois bénéficieront, en se conformant aux dispositions d'ordre public et de sûreté, ainsi qu'aux lois et règlements locaux, du traitement de la nation la plus favorisée.

Le Gouvernement français recommandera au Gouvernement tunisien d'étendre aux ports de la Tunisie la disposition qui précède, réserve faite pour la pêche et le cabotage.

Article 40.

En ce qui concerne l'accès et le séjour, les ressortissants polonais et dantziçois bénéficieront dans les colonies françaises du traitement accordé aux ressortissants de la nation la plus favorisée.

Le Gouvernement français assurera ce traitement aux ressortissants polonais et dantziçois, personnes physiques ou sociétés, qui sont ou seraient admis à s'établir sur le territoire des colonies françaises, sous réserve de l'observation des lois d'ordre public ou de sûreté, ainsi que de la législation locale.

Le Gouvernement français recommandera au Gouvernement tunisien de ne pas établir de discrimination à l'encontre des ressortissants polonais et dantziçois en ce qui concerne leur accès et leur séjour en Tunisie, et d'accorder également aux ressortissants polonais et dantziçois, personnes physiques ou sociétés, établis sur le territoire tunisien, le bénéfice des droits communs aux ressortissants des diverses puissances, sous réserve de l'observation des lois d'ordre

oraz bezpieczeństwa, jak również do miejscowego ustawodawstwa.

Co do traktowania komiwojazerów, to Rząd francuski udzielił w swych koloniach i zalecił Rządowi Tunisu udzielanie na jego terytorium komiwojazerom polskim i gdańskim, jak również wzorom i próbkom traktowania na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Również obywatele kolonii, protektoratów i krajów, znajdujących się pod mandatem francuskim, będą korzystali w Polsce z traktowania udzielanego obywatelom kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł 41.

Rząd polski, któremu powierzone zostało prowadzenie spraw zagranicznych Wolnego Miasta Gdańska, zgodnie z art. 104 Traktatu Wersalskiego i artykułami 2 i 6 Konwencji Paryskiej z dnia 9 listopada 1920 r. pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Wolnym Miastem Gdańskiem, zastrzega sobie prawo oświadczenia, że Wolne Miasto jest Stroną Ukladającą się w niniejszym Traktacie i że przyjmuje zobowiązania oraz nabywa prawa z niego wypływające.

Zastrzeżenie to nie rozciąga się na postanowienia niniejszego Traktatu, które Rzeczpospolita Polska, zgodnie z prawami przysługującymi Polsce na podstawie traktatów i konwencji, ważnie zaciągnęła w stosunku do Wolnego Miasta Gdańska.

Artykuł 42.

Spory, jakie mogłyby powstać pomiędzy Wysokimi Ukladającymi się Stronami co do wykładni niniejszego Traktatu, a które nie mogłyby być załatwione w drodze dyplomatycznej, przedłożone będą za wspólną zgodą w drodze kompromisu bądź do Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej w warunkach i zgodnie z procedurą przewidzianą w jego statucie, bądź, jeśli jedna z obu stron tego zażąda, do Trybunału Rozjemczego w warunkach i zgodnie z procedurą przewidzianą przez Konwencję Haską z dnia 18 października 1907 r. w sprawie pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych.

W przypadku, gdyby w zastosowaniu niniejszego artykułu Wysokie Strony Ukladające się odwołały się do Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej, orzekać on będzie w postępowaniu skróconym i w możliwie najkrótszym czasie.

Artykuł 43.

Obie Wysokie Ukladające się Strony zgodnie są co do tego, aby utrzymać stosowanie Kon-

public et de sûreté, ainsi que de la législation locale.

En ce qui concerne le traitement des voyageurs de commerce, le Gouvernement français accordera dans ses colonies et recommandera au Gouvernement tunisien d'accorder sur son territoire le traitement de la nation la plus favorisée aux voyageurs de commerce polonais et dantziçois ainsi qu'aux échantillons et modèles.

De même, les ressortissants des colonies, protectorats et pays sous mandat français bénéficieront en Pologne du traitement accordé aux ressortissants de la nation la plus favorisée.

Article 41.

Le Gouvernement polonais, auquel il appartient d'assurer la conduite des affaires extérieures de la Ville Libre de Dantzig en vertu de l'article 104 du Traité de Versailles, et des articles 2 et 6 de la Convention signée à Paris le 9 novembre 1920 entre la République de Pologne et la Ville Libre de Dantzig, se réserve le droit de déclarer que la Ville Libre est partie contractante du présent Traité et qu'elle accepte les obligations et acquiert les droits en dérivant.

Toutefois, cette réserve ne s'étend pas aux dispositions du présent Traité pour lesquelles la République de Pologne, conformément à ses droits résultant de Traités ou Conventions, a contracté valablement pour la Ville Libre de Dantzig.

Article 42.

Les différends qui viendraient à s'élever entre les Hautes Parties Contractantes sur l'interprétation du présent Traité et qui n'auraient pu être résolus par voie diplomatique, seront soumis d'un commun accord, par voie d'un compromis, soit à la Cour permanente de Justice internationale, dans les conditions et suivant la procédure prévue par son statut, soit, si l'une des deux Parties le demande, à un Tribunal Arbitral, dans les conditions et suivant la procédure prévue par la Convention de La Haye du 18 octobre 1907, pour le règlement pacifique des conflits internationaux.

Dans le cas où, en application du présent article, les Hautes Parties Contractantes auraient recours à la Cour permanente de Justice internationale, celle-ci statuera en procédure sommaire et dans le plus bref délai possible.

Article 43.

Les deux Hautes Parties Contractantes sont d'accord pour maintenir en application la Con-

wencji Weterynaryjnej, podpisanej między obu krajami dnia 24 kwietnia 1929 r.

vention vétérinaire signée entre les deux Pays le 24 avril 1929.

Artykuł 44.

Niniejszy Traktat będzie ratyfikowany i dokumenty ratyfikacyjne wymienione zostaną w Warszawie, skoro tylko to będzie możliwe. Wejdzie on w życie w 30 dniu, począwszy od daty wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Niniejszy Traktat zawarty jest na jeden rok, począwszy od daty jego wejścia w życie.

W braku wypowiedzenia na sześć miesięcy przed terminem jego wygaśnięcia, niniejszy Traktat uznany zostanie za przedłużony miłąco, przy czym jednak każda z Wysokich Układających się Stron zastrzega sobie prawo wypowiedzenia go w każdej chwili za uprzedzeniem na sześć miesięcy naprzód, skierowanym do drugiej Układającej się Strony.

Artykuł 45.

Wysokie Strony Układające się zgodne są, aby uznać za wygasłe od chwili wejścia w życie postanowień niniejszego Traktatu:

a) prowizoryczny Układ Handlowy pomiędzy Polską i Francją, podpisany w Paryżu dnia 18 lipca 1936 r.;

b) wszystkie porozumienia późniejsze, jakie nastąpiły co do przedłużenia wspomnianego układu handlowego.

Na dowód czego wymienieni wyżej pełnomocnicy podpisali Traktat niniejszy i wycisnęli na nim swe pieczęcie.

Sporządzono w Paryżu w podwójnym egzemplarzu, dnia 22 maja 1937 r.

L. S. J. Łukasiewicz
L. S. Antoni Roman

L. S. Yvon Delbos
L. S. Paul Bastid

Article 44.

Le présent traité sera ratifié et les instruments de ratification en seront échangés à Varsovie aussitôt que faire se pourra. Il entrera en vigueur le 30-ème jour à partir de la date de l'échange des instruments de ratification.

Le présent traité est conclu pour la durée d'un an à partir de la date de son entrée en vigueur.

A défaut de dénonciation 6 mois avant le terme de son expiration, le présent traité sera considéré comme prorogé par voie de tacite reconduction, chacune des Hautes Parties Contractantes se réservant la faculté de le dénoncer à tout moment moyennant un préavis de 6 mois adressé à l'autre Partie Contractante.

Article 45.

Les Hautes Parties Contractantes sont d'accord pour considérer comme abrogées dès la date de la mise en vigueur des dispositions du présent traité:

a) l'accord provisoire commercial entre la Pologne et la France signé à Paris le 18 juillet 1936;

b) tous les arrangements subséquents intervenus relativement à la prolongation dudit accord commercial.

En foi de quoi les plénipotentiaires susmentionnés ont signé le présent traité et l'ont revêtu de leurs cachets.

Fait à Paris en double exemplaire, le 22 mai 1937.

L. S. J. Łukasiewicz
L. S. Antoni Roman

L. S. Yvon Delbos
L. S. Paul Bastid

PROTOKÓŁ PODPISANIA.

W chwili podpisywania Traktatu z dnia dzisiejszego Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Republiki Francuskiej postanowiły określić dokładniej w niniejszym protokole warunki jego stosowania — według następujących postanowień:

Do Artykułu 1, lista A.

Do pozycji 128 p. 4.

Cła konwencyjne stosowane będą do serów, posiadających cechy zewnętrzne i skład określone w powołaniu na artykuł 13 francuskiej Ustawy z dnia 2 lipca 1935 r., i zaopatrzonych w zaświadczenie o wyrobie francuskim.

Dokument ten wystawiony przez Narodową Federację Przemysłu Serowniczego (Fédération Nationale de l'Industrie Fromagère, ulica de Rivoli 136 w Paryżu) winien zawierać wzmiankę o miejscu wyrobu we Francji. Winien on być poświadczony przez odpowiedni Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej i służyć będzie jednocześnie jako świadectwo pochodzenia.

Do pozycji 277, 278 i 280.

1) Zakłady, które zastosują się do przepisów, dotyczących fabryk wódek, co do instalacji potrzebnych do butelkowania napojów alkoholowych, będą mogły pod warunkiem poddania się kontroli, przepisom rachunkowości oraz uiszczania opłat patentowych, uzyskać — bez żadnego ograniczenia — zezwolenie na butelkowanie koniaków i armaniaków przywożonych z Francji w beczkach.

2) Prawo butelkowania win przywożonych z Francji w beczkach, będzie udzielane pod warunkiem stosowania się do obowiązujących przepisów:

- a) osobom prywatnym, przywożącym wina do prywatnego spożycia;
- b) zakładom korzystającym z koncesji sprzedaży win w hurcie i w detalu i upoważnionym do sprzedaży wina wyłącznie w zamkniętych naczyniach;
- c) restauracjom pierwszego rzędu, w połączeniu lub nie z przedsiębiorstwami hotelowymi.

3) Koniaki i armaniaki będą mogły być przywożone w butelkach zawierających 0,75 litra, 0,375 litra i 0,1875 litra.

Do z 49 (szparagi) i do 282 p. 1 (wino szampańskie).

Zniżki zamieszczone na liście A do powyższych pozycji będą stosowane od chwili, gdy wykonane zostaną przez Francję warunki przewidziane w ad artykuł 2 I niniejszego protokołu. Chwilowo stosowana będzie do wina szampańskiego (poz. 282 p. 1) zniżka 89%.

PROTOCOLE DE SIGNATURE.

Au moment de signer le traité en date de ce jour, le Gouvernement de la République de Pologne et le Gouvernement de la République Française ont décidé d'en préciser au présent protocole les conditions d'application — suivant les dispositions ci-après:

Ad article 1, liste A.

Ad. Position 128 P. 4.

Les droits conventionnels seront appliqués aux fromages présentant les caractéristiques extérieures et la composition définies en application de l'article 13 de la loi française du 2 juillet 1935, et accompagnés d'une attestation de fabrication française.

Ce document délivré par la Fédération nationale de l'Industrie fromagère (136, rue de Rivoli, Paris), doit comporter l'indication du lieu de production en France. Il devra être légalisé par le Consulat compétent de la République de Pologne et servira en même temps de certificat d'origine.

Ad. Positions 277, 278 et 280.

1) Les établissements qui se conformeront aux règlements concernant les fabriques d'eaux-de-vie en ce qui concerne les installations nécessaires pour la mise en bouteilles des boissons alcooliques pourront, sans autre obligation que de se soumettre au contrôle, aux règles de comptabilité et d'acquitter les taxes de patente, obtenir — sans aucune restriction — l'autorisation de mettre en bouteilles les cognacs et armagnacs, importés de France en fûts.

2) Le droit de mettre en bouteilles les vins importés de France en fûts, sera accordé sous réserve de l'observation des prescriptions en vigueur:

- a) aux particuliers qui importent les vins pour leur consommation privée;
- b) aux établissements bénéficiant de concessions de vente de vins en gros et au détail, et autorisés à vendre le vin seulement en récipients formés;
- c) aux restaurants de premier ordre combinés ou non avec des entreprises hôtelières.

3) Les cognacs et armagnacs pourront être importés en bouteilles contenant 0,75 litre, 0,375 litre, et 0,1875 litre.

Ad ex 49 (asperges) et ad 282 p. 1 (champagne) du T. D. polonais.

Les réductions inscrites à la liste A pour les positions sus-mentionnées seront appliquées dès que seront remplies par la France les conditions prévues à l'ad. art. 2, I du présent Protocole. En attendant sera appliquée au Champagne (282 p. 1) la réduction de 89%.

Do z 382 p. 2.

Jako sole lecznicze mineralne Vichy dozowane rozumie się pastylki i tabletki.

Do poz. 384.

Pod warunkiem wzajemności, podania firm francuskich o wciągnięcie francuskich specyfików farmaceutycznych na listę specyfików, dopuszczonych do sprzedaży w Polsce, będą traktowane przez właściwe instytucje polskie nie gorzej niż podania zgłaszane przez firmy jakiegokolwiek trzeciego kraju.

Rejestracja francuskich specyfików farmaceutycznych, o której mowa wyżej, będzie dokonywana zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem polskim.

W każdym razie Rząd Polski rozpatrzy jak najprzychylniej i w jak najkrótszym czasie podania o zarejestrowanie, które będą zgłoszone na produkty farmaceutyczne francuskie.

Do pozycji 398 (p. 1 a) i z p. 9) i do pozycji 490 (z p. 2).

1) W wypadku, gdyby niniejszy Traktat został przedłużony zniżki celne przyznane na następujące produkty: rezorcyna, kwas betarezorcylowy, kwas anyżowy i benzochinon będą obowiązywały do 31 grudnia 1938 r.

2) Co się tyczy ortonitroanizolu rozumie się, że ważność odnośnej zniżki celnej wygasa 31 grudnia 1937 r.

Do poz. 1136, 1137, 1138, 1143.

Stawki konwencyjne obowiązujące obecnie w Polsce na mocy postanowień umowy pomiędzy Polską i Zjednoczonym Królestwem z dnia 27 lutego 1935 r. i którym będą podlegały przy ich przywozie do polskiego obszaru celnego samochody, traktory, podwozia samochodowe i motocykle, zarówno w odniesieniu do stawek celnych, jak i do warunków odprawy celnej, są następujące:

Ad. ex 382 P. 2.

Les sels médicinaux minéraux de Vichy dosés comprennent les pastilles et comprimés.

Ad. position 384.

Sous condition de réciprocité, les demandes des maisons françaises visant l'inscription des spécialités pharmaceutiques françaises à la liste des spécialités admises à la vente en Pologne seront traitées par les institutions polonaises compétentes d'une manière non moins favorable que les demandes présentées par les maisons d'un quelconque des autres pays tiers.

L'enregistrement des spécialités pharmaceutiques françaises, dont il est question ci-dessus, s'effectuera suivant les dispositions de la législation polonaise en vigueur.

Toutefois, le Gouvernement polonais examinera, avec la plus grande bienveillance et dans le plus bref délai, les demandes d'enregistrement, qui lui seront présentées pour des produits pharmaceutiques français.

Ad. position 398 (ex p. 1. a et ex p. 9) et ad position 490 (ex p. 2).

I. Au cas où le présent traité viendrait à être prorogé, les réductions tarifaires accordées aux produits suivants: résorcine, acide bétaresolcylrique, acide anisique et benzoquinone seraient valables jusqu'au 31 décembre 1938.

II. En ce qui concerne l'ortonitroanizol, il est entendu que la validité de la réduction tarifaire y relative expirera le 31 décembre 1937.

Ad. position 1136, 1137, 1138, 1143.

Les droits conventionnels existants actuellement en Pologne en vertu des dispositions de l'accord entre la Pologne et le Royaume-Uni en date du 27 février 1935 et auxquels seront assujettis à leur entrée sur le territoire douanier polonais les automobiles, tracteurs, les châssis d'automobiles et les motocyclettes, aussi bien en ce qui concerne les droits de douane que les conditions de dédouanement, sont les suivants:

Pozycja polskiej taryfy celnej	Nazwa towaru	Cło stosowane od 100 kg	Pos. du T.D. polonais	Désignation des marchandises	Droit applicable par 100 kg
1136	<p>Samochody:</p> <p>p. 1. osobowe:</p> <p>a) z silnikiem 6 cylindrów i mniej, o pojemności cylindrów:</p> <p>aa) 1.400 cm³ i mniej od wagi . . . . . 25 zł i od wartości . . . . . 25%</p> <p>bb) powyżej 1.400 cm³ do 1.700 cm³ od wagi . . . . . 65 zł i od wartości . . . . . 25%</p> <p>cc) powyżej 1.700 cm³ do 2.300 cm³ od wagi . . . . . 125 zł i od wartości . . . . . 25%</p> <p>dd) powyżej 2300 cm³ do 4000 cm³ od wagi . . . . . 350 zł i od wartości . . . . . 25%</p> <p>ee) powyżej 4000 cm³ od wagi . . . . . 300 zł i od wartości . . . . . 25%</p> <p>p. 2. omnibusowe, sanitarne, karawanowe:</p> <p>a) z silnikiem 6 cylindr. i mniej od wagi . . . . . 145 zł i od wartości . . . . . 25%</p> <p>p. 4. Specjalne: pożarnicze, samochodowe sikawki, polewaczki, cysterny, zamiataczki, asenizacyjne itp. samochody specjalne:</p> <p>a) z silnikiem 6 cylindrów i mniej od wagi . . . . . 250 zł i od wartości . . . . . 25%</p> <p>UWAGA do 1136 p. 4 a) Samochody specjalne, niewyrobiane na polskim obszarze celnym, za pozwoleniem Ministra Skarbu, od wagi . . . . . 100 zł i od wartości . . . . . 10%</p>		1136	<p>Automobiles:</p> <p>P. 1. Pour le transport de personnes:</p> <p>a) avec moteur de 6 cylindres et moins: D'une contenance des cylindres:</p> <p>aa) 1.400 centimètres cubes et moins: au poids . . . . . 25 zł et ad valorem . . . . . 25%</p> <p>bb) au-dessus de 1.400 centimètres cubes à 1.700 centimètres cubes: au poids . . . . . 65 zł et ad valorem . . . . . 25%</p> <p>cc) au-dessus de 1.700 centimètres cubes à 2.300 centimètres cubes: au poids . . . . . 125 zł et ad valorem . . . . . 25%</p> <p>dd) au-dessus de 2.300 centimètres cubes à 4.000 centimètres cubes: au poids . . . . . 350 zł et ad valorem . . . . . 25%</p> <p>ee) au-dessus de 4.000 centimètres cubes: au poids . . . . . 300 zł et ad valorem . . . . . 25%</p> <p>P. 2. Autobus, ambulances, corbillards:</p> <p>a) avec moteur de 6 cylindres et moins: au poids . . . . . 145 zł et ad valorem . . . . . 25%</p> <p>P. 4. Spéciales: pour incendies, pompes, arroseuses, citernes, balayeuses, de vidange et automobiles spéciales similaires:</p> <p>a) avec moteur de 6 cylindres et moins: au poids . . . . . 250 zł et ad valorem . . . . . 25%</p> <p>NOTE: ad 1136 p. 4 a) — Les automobiles spéciales non fabriquées sur le territoire douanier polonais, sur l'autorisation du Ministre des Finances, au poids 100 zł et ad valorem 10%.</p>	

Pozycja polskiej taryfy celnej	Nazwa towaru	Cto stosowane od 100 kg	Pos. du T.D. polonais	Désignation des marchandises	Droit applicable par 100 kg
1137	Ciągówki (traktory): p. 1 z silnikiem 6 cylindrów i mniej od wagi . . . . . i od wartości	250 zł 25%	1137	Tracteurs: P. 1. Avec moteurs de 6 cylindres et moins: au poids . . . . . et ad valorem	250 zł 25%
1138	Podwozia samochodowe: p. 1. z silnikiem 6 cylindrów i mniej od wagi . . . . . i od wartości	300 zł 25%	1138	Châssis d'automobiles: P. 1. Avec moteur de 6 cylindres et moins: au poids . . . . . et ad valorem	300 zł 25%
UWAGA do 1138 p. 1. Podwozia samochodowe przywożone do wyrobu samochodów objętych poz. 1136 p. 2 i p. 3 za pozwoleniem Ministra Skarbu — o pojemności cylindrów:			NOTE: ad 1138 p. 1. — Les châssis d'automobiles importés pour la fabrication des automobiles tombant sous la position 1136 p. 2 et P. 3 sur l'autorisation du Ministre des Finances avec contenance des cylindres:		
	a) 1.400 cm ³ i mniej od wagi . . . . . i od wartości	130 zł 25%		a) 1.400 centimètres cubes et moins: au poids . . . . . et ad valorem	130 zł 25%
	b) powyżej 1400 cm ³ do 2300 cm ³ od wagi . . . . . i od wartości	105 zł 25%		b) au-dessus de 1.400 cm ³ à 2.300 cm ³ : au poids . . . . . et ad valorem	105 zł 25%
	c) powyżej 2300 cm ³ od wagi . . . . . i od wartości	130 zł 25%		c) au-dessus de 2.300 cm ³ : au poids . . . . . et ad valorem	130 zł 25%
UWAGA do poz. poz. 1136, 1137, 1138. Przy odprawie celnej towarów objętych poz. 1136, 1137 i 1138 powinien być przedłożony certyfikat na podstawie zaświadczeń wystawianych przez francuską Izbę Syndykalną Producentów Samochodów (Chambre Syndicale Française des Constructeurs d'Automobiles) — poświadczony przez właściwy Konsulat R. P., zawierający następujące dane: 1) Markę i typ samochodu, podwozia lub ciągowki oraz numer fabryczny silnika. 2) Ilość cylindrów silnika. 3) Wagę netto samochodu, podwozia lub ciągowki.			Note ad pos. 1136, 1137, 1138.— Lors du dédouanement des marchandises comprises dans les positions 1136, 1137 et 1138 doit être déposé un certificat basé sur les attestations délivrées par la Chambre Syndicale Française des Constructeurs d'automobiles, légalisé par le Consulat compétent de la République de Pologne et contenant les données suivantes: 1) La marque et le type de l'automobile, du châssis ou du tracteur et le numéro de fabrication du moteur. 2) Le nombre de cylindres du moteur. 3) Le poids net de l'automobile, du châssis ou du tracteur.		

Pozycja polskiej ta- ryfy celnej	Nazwa towaru	Cto stoso- wane od 100 kg	Pos. du T.D. polonais	Désignation des marchandises	Droit appli- cable par 100 kg
1143	<p>4) W odniesieniu do poz. 1136 p 1. i uwagi do poz. 1138 p. 1 pojemność cylindrów silnika na podstawie bieżących katalogów lub oficjalnych publikacji Francuskiej Izby Syndykalnej Producentów Samochodów (Chambre Syndicale Française des Constructeurs d'Automobiles).</p> <p>5) Cenę detaliczną loco fabryka na rynku wewnętrznym samochodu, podwozia lub ciągnówki. Cena ta będzie zaświadczona na podstawie cennikowych katalogów lub publikacji oficjalnych Izby Syndykalnej, a w braku tychże na podstawie cen detalicznych na rynku wewnętrznym na nowy odpowiedni samochód, podwozie lub ciągnówkę.</p> <p>6) Zaświadczenie, że wyżej wymienione towary zostały wyprodukowane we Francji. Certyfikat powyższy służyć będzie jednocześnie jako świadectwo pochodzenia.</p> <p>Motocykle: 1) z silnikiem o pojemności cylindrów: a) 600 cm³ i mniej . . . b) powyżej 600 cm³ . . .</p> <p>UWAGA do poz. 1143. Przy odprawie celnej motocykli powinien być przedłożony certyfikat wystawiony przez Francuską Izbę Syndykalną Kołowców i Motocyklową (Chambre Syndicale Française du cycle et du motorcycle) poświadczony przez właściwy konsulat R. P. i zawierający następujące dane: 1. Markę i typ motocykla, 2. Wagę netto motocykla,</p>	250 zł 550 zł	1143	<p>4) En ce qui concerne la position 1136 p. 1 et la note à la position 1138 p. 1, la contenance des cylindres du moteur sur la base des catalogues courants ou de publications officielles de la Chambre Syndicale française des constructeurs d'automobiles.</p> <p>5) Le prix de détail loco fabrique sur le marché intérieur de l'automobile, du châssis ou du tracteur. Ce prix sera certifié sur la base des catalogues, avec prix-courants ou publications officielles de la Chambre Syndicale, à défaut de ceux-ci sur la base des prix de détail sur le marché intérieur pour une nouvelle automobile, châssis ou tracteur correspondant.</p> <p>6) L'attestation que les marchandises sus-mentionnées ont été fabriquées en France. Ce certificat servira en même temps de certificat d'origine.</p> <p>Motocyclettes: 1) Avec moteur, d'une contenance des cylindres: a) 600 cm³ et moins . . . b) au-dessus de 600 cm³</p> <p>NOTE ad pos. 1143. Lors du dédouanement des motocyclettes, doit être déposé un certificat délivré par la Chambre Syndicale française du cycle et du motorcycle, légalisé par le Consulat compétent de la République de Pologne et contenant les données suivantes: 1. La marque et le type de la motocyclette 2. Le poids net de la motocyclette</p>	250 550

Pozycja polskiej taryfy celnej	Nazwa towaru	Cło stosowane od 100 kg	Pos. du T.D. polonais	Désignation des marchandises	Droit applicable par 100 kg
	3. Pojemność cylindrów silnika na podstawie bieżących katalogów lub oficjalnych publikacji Izby Syndykalnej, 4. Cenę motocykla, 5. Zaświadczenie, że motocykl został wyprodukowany we Francji. Certyfikat ten służyć będzie jednocześnie jako świadectwo pochodzenia.			3. La contenance des cylindres du moteur sur la base des catalogues courants ou publications officielles de la Chambre Syndicale 4. Le prix de la motocyclette 5. L'attestation que la motocyclette a été fabriquée en France. Ce certificat servira en même temps de certificat d'origine.	

Do poz. 1258.

Bizuteria nieprawdziwa objęta tekstem konwencyjnym korzystać będzie ze stawek konwencyjnych poz. 1258 (przewidzianych w konwencji handlowej między Polską i Czechosłowacją z dn. 10 lutego 1934 r.) pod warunkiem, że każda przesyłka będzie zaopatrzona w świadectwo wydane przez Izbę Handlową w: Paryżu, Lyon, Saint-Claude, Angers, Clermont-Ferrand i Annecy, poświadczone przez właściwy Konsulat R. P., stwierdzające, że wymieniony towar należy do bizuterii nieprawdziwej wyprodukowanej na terenie działania powyższych Izb Handlowych.

Do artykułu 2:

I. Z chwilą ogłoszenia we Francji ustawy dotyczącej obniżenia cła przywozowego na żywe tryki, owce i barany, oraz na mięso baranie świeże i mrożone, Rząd polski zastosuje do wina szampańskiego (poz. 282 p. 1 taryfy celnej polskiej) zniżkę celną w wysokości 96 i 1/2 procent i do szparagów (z poz. 49 polskiej taryfy celnej) przywożonych w okresie od 1 lutego do 31 marca zniżkę celną w wysokości 50%.

II. W wypadku, gdyby Rząd francuski zmuszony był podwyższyć cła wymienione w liście B, lub niektóre z nich, Rząd polski będzie miał możność zmienić jak następuje stawki wymienione w liście A na następujące pozycje lub niektóre z nich. Wybór produktów co do których cła zostaną zmienione będzie przedmiotem uprzedniego porozumienia pomiędzy obu rządami.

Ad pos. 1258.

La bijouterie fausse comprise dans le texte conventionnel bénéficiera des droits conventionnels de la position 1258 (prévu par la convention commerciale entre la Pologne et la Tchécoslovaquie du 10 février 1934) sous condition que chaque envoi sera accompagné d'un certificat délivré par la Chambre de Commerce de Paris, Lyon, Saint-Claude, Angers, Clermont-Ferrand et Annecy, légalisé par le Consulat compétent de la République de Pologne, attestant que la marchandise y indiquée appartient à la bijouterie fausse fabriquée dans les ressorts desdites Chambres de Commerce.

Ad Article 2.

I. Dès la promulgation en France de la loi portant l'abaissement du droit d'entrée sur les béliers, brebis et moutons vivants, ainsi que sur les viandes fraîches et réfrigérées de mouton — le Gouvernement polonais appliquera sur les champagnes (pos. 282 p. 1 du tarif douanier polonais) la réduction douanière de 96 1/2% et sur les asperges (ex pos. 49 du tarif douanier polonais) importées pendant la période du 1-er février au 31 mars la réduction douanière de 50%.

II. Au cas où le Gouvernement français serait amené à élever les droits inscrits à la liste B ou certains d'entre eux, le Gouvernement polonais aurait la faculté de modifier comme suit les droits repris à la liste A pour les positions suivantes ou certaines d'entre elles. Le choix des produits dont les droits seront modifiés fera l'objet d'une entente préalable entre les deux Gouvernements.

Poz. pol. tar. cel.	Nazwa towaru	Procent wymien. na liście A	Procent zmieniony	Pos. du T.D polonais	Désignation des marchandises	Pourcentages de réduction inscrits à la liste A	Pourcentage modifié
z 49	Karczochy	80	—	ex 49	Artichauts	80	néant
z 49	Szparagi w okresie od 1 lutego do 30 marca	50	—	ex 49	Asperges pendant la période du 1er février au 30 mars	50	"
86	Dekoracyjne: liście, trawy, gałązki bez owoców lub kwiatów, — cięte:			86	Feuilles, herbes, rameaux sans fruits ni fleurs, coupés pour ornements:		
	1) świeże, suszone	30	—		1) frais, séchés	30	"
	2) farbowane lub inaczej preparowane	30	—		2) teintes ou autrement préparés	30	"
87	Kwiaty, również gałązki z owocami lub kwiatami, — cięte:			87	Fleurs coupées, aussi rameaux garnis de fruits ou de fleurs:		
	1) świeże, sprowadzane w okresie:				1) frais, importés durant la période:		
	a) od 1 grudnia do końca lutego:				a) du 1er décembre à la fin de février:		
	I) róże i goździki	20	—		I. Roses et oeillets	20	"
	II) mimosa	70	—		II. Mimosa	70	"
	III) inne	55	—		III. Autres	55	"
	b) od 1 marca do 30 listopada:				b) du 1er mars au 30 novembre:		
	I) róże i goździki	20	10		I. Roses et oeillets	20	10
	II) mimosa	70	10		II. Mimosa	70	10
	III) inne	55	10		III. Autres	55	10
	2) suche farbowane lub inaczej preparowane	55	—		2) Secs, teints ou autrement préparés	55	néant
128 zp.4	Sery twarde inne, sery miękkie bez twardej powłoki:			128 exp.4	Autres fromages à pâte ferme et fromages à pâte molle sans croûte dure:		
	a) Roquefort	87	60		a) Roquefort	87	60
	b) Brie, Camembert, Pont l'Evêque i Port-Salut	87	60		b) Brie, Camembert, Pont l'Evêque et Port-Salut	87	60
	UWAGA do poz.: 128 z p. 4. Warunki stosowania stawek konwencyjnych wymienionych powyżej są przewidziane w niniejszym protokole do Art. 1 — lista A.				NOTE: Ad pos. 128 ex P. 4— Les conditions de l'application des droits conventionnels indiqués ci-dessus sont prévues dans le présent protocole ad Article 1: liste A.		
205	Oliwa (olej oliwkowy) p. 2 inny w naczyniach:			205	Huile (huile d'olive) p. 2 autres en récipients		
	a) powyżej 2 kg	85	78		a) au-dessus de 2 kg	85	78
	b) 2 kg i mniej z bezpośrednim opakowaniem	80	73		b) de 2 kg et moins — y compris le conditionnement immédiat	80	73
280	Wina winogronowe nie musujące:			280	Vins de raisins non mousseux		
	p. 1. o mocy 16° alkoholu i mniej				a) titrant 16° et moins		
	c) w innych naczyniach	94,19	84		en autres récipients	94,19	84
282	Wina musujące:			282	Vins mousseux		
	p. 1. szampańskie	96½	89		p. 1 Champagne	96,5	89

Również, gdyby Rząd polski był zmuszony podwyższyć cła autonomiczne na artykuły wymienione w powyższej liście, zbada on wspólnie z Rządem francuskim jakiej kompensaty należałoby udzielić przy przywozie produktów rolnych francuskich.

III. Rząd francuski ustala na jaja pochodzące i przychodzące z obszaru celnego polskiego, przy ich przywozie do obszaru celnego francuskiego następujące korzyści:

Poz. franc. tar. celn.	Nazwa towaru	Jednostka opłaty	Opłata licencyjna
34 a	Jaja w skorupach, świeże, lub konserwowane w chłodniach lub każdym innym dozwolonym sposobem, o wadze sztuki:		
	poniżej 55 gr	100 kg brutto	—
	55 gr i powyżej	100 kg brutto	76

U w a g i: Będą mogły korzystać ze zwolnienia od opłat jedynie jaja zgłoszone w skrzyniach standardowych, zawierających 720 lub 1440 sztuk, ważące brutto najmniej 50 kg i najwyżej 105 kg — zależnie od wypadku.

W wypadku, gdyby Rząd francuski zmuszony był ustanowić lub podwyższyć opłaty przewidziane powyżej, Rząd polski będzie miał możliwość zastosowania postanowień zawartych w wyżej wymienionym artykule II.

IV. Produkty pochodzące i przychodzące z obszaru celnego polskiego, które są wyszczególnione w niniejszym ustępie, będą korzystały przy ich przywozie do obszaru celnego francuskiego z celnego zaszeregowania i korzyści jak następuje:

Ex 17 ter — kielbasa krakowska:

Ten produkt jest przyrównany z punktu widzenia zastosowania stawki celnej do mortadeli.

Ex 80 — Fasola zwykła w ziarnach:

Jako taka fasola będzie uważana fasola zawierająca 2 procent i więcej zanieczyszczeń.

Ex 83 — Płatki ziemniaczane przeznaczone wyłącznie na paszę dla bydła:

Jako takie są uważane płatki ziemniaczane zawierające jeszcze łupiny.

De même, si le Gouvernement polonais était amené à élever les droits autonomes pour les produits repris à la liste ci-dessus, il examinerait, avec le Gouvernement français, quelle compensation serait accordée à l'exportation des produits agricoles français.

III. Le Gouvernement français accorde aux oeufs originaires et en provenance du territoire douanier polonais à leur importation sur le territoire douanier français les avantages suivants:

Pos. du T.D. français	Désignation des marchandises	Unité de perception	Taxe de licence
34A	Oeufs en coquille, frais ou conservés par le froid ou par tout autre procédé licite, pesant l'un:		
	—moins de 55 grammes .	100 kg brut	néant
	—55 grammes et plus . .	100 kg brut	76

Observations: Ne pourront bénéficier d'exemption de la taxe que les oeufs présentés en caisses standard de 720 ou 1440 pièces — pesant brut au maximum 50 kg ou au maximum 105 kg — selon le cas.

Au cas où le Gouvernement français serait amené à rétablir ou à élever les taxes prévues ci-dessus — le Gouvernement polonais aurait la faculté d'appliquer les dispositions contenues au paragraphe II ci-dessus.

IV. Les produits originaires et en provenance du territoire douanier polonais, qui sont énumérés au présent alinéa, bénéficieront, à leur importation sur le territoire douanier français, des classements et avantages douaniers ci-après:

Ex 17 ter. Kielbasa krakowska. Ce produit est assimilé au point de vue de l'application du droit de douane, à la mortadelle.

Ex 80. Haricots en grains nature. Sont considérés comme tels — les haricots contenant 2% et plus d'impuretés.

Ex 83. Pommes de terre en flocons exclusivement propres à la nourriture du bétail.

Sont considérées comme telles les pommes de terre en flocons contenant encore leurs épluchures.

Ex 166-bis — Miazga ziemniaczana:

Miazga ziemniaczana zawierająca 50 procent i mniej skrobi podlega cłu jako makuchy inne (Nr 166-bis p. 2).

Ex 466-bis — Książki szkolne drukowane w języku polskim i przeznaczone do nauki początkowej lub elementarnej są zaliczone do poz. 466-bis taryfy celnej francuskiej, nawet jeżeli zawierają rysunki albo obrazki wyjaśniające, niekolorowe i stronice nie są numerowane.

Ex 166 bis. Pulpes de pommes de terre. Les pulpes de pommes de terre contenant 50% et moins d'amidon suivent le régime des tourteaux autres (No 166 bis P. 2).

Ex 466 bis. Les livres scolaires imprimés en langue polonaise et destinés à l'instruction primaire ou élémentaire sont classés sous le No 466 bis du tarif douanier français, même s'ils comportent des gravures ou images explicatives en noir et si les pages n'en sont pas numérotées.

Do Artykułu 11.

Kwity „acquit à caution” wystawione przez Administrację Podatków bezpośrednich na wina, produkty winne i napoje alkoholowe będą uważane za świadectwa analizy i zdrowotności przewidziane w artykule 11 niniejszego Traktatu.

Ad Article 11.

Les volants d'acquits-à-caution délivrés par l'Administration des Contributions Indirectes, pour les vins, produits vinicoles et boissons alcooliques, seront considérés comme certificats d'analyse et de salubrité prévus à l'article 11 du présent Traité.

Do Artykułu 19.

1) Wysokie Układające się Strony oświadczają swoją gotowość zbadania ewentualnego rozciągnięcia ochrony nazw pochodzenia, przewidzianej w artykule 19 na inne artykuły, których cechy specyficzne wypływają z gleby lub klimatu.

2) Ochrona przewidziana artykułem 19 niniejszego Traktatu (Nazwa pochodzenia produktów winnych) zostaje rozciągnięta na sery Roquefort, to jest na sery określone francuską ustawą z dnia 26 lipca 1925 r.

3) W wypadku, gdyby wódki z wina, winogron lub owoców uzyskały w przyszłości dobrodziejstwo nazwy regionalnej, zgodnie z ustawami i rozporządzeniami, istniejącymi we Francji, dokonana zostanie o tych nowych nazwach notyfikacja ze strony Rządu francuskiego. W tym wypadku Rząd polski udzieli napojom, stanowiącym przedmiot notyfikacji, dobrodziejstw udzielonych niniejszym Traktatem wódkom z Cognac i Armagnac, które korzystają już z nazw tego rodzaju.

Ad Article 19.

1) Les Hautes Parties Contractantes se déclarent prêtes à étudier l'extension éventuelle de la protection des appellations d'origine, prévues dans l'article 19 à d'autres produits tirant du sol ou du climat leurs qualités spécifiques.

2) La protection assurée par l'article 19 du Présent Traité (appellation d'origine des produits vinicoles) est étendue aux fromages de Roquefort, c'est-à-dire aux fromages définis par la loi française du 26 juillet 1925.

3) Au cas où des eaux-de-vie de vin, de raisins ou de fruits acquerraient ultérieurement le bénéfice d'une appellation régionale conformément aux lois et règlements existant en France, notification serait faite par le Gouvernement Français de ces nouvelles appellations. Dans ce cas, le Gouvernement polonais accorderait aux boissons faisant l'objet de la notification, le bénéfice des avantages consentis par le présent Traité aux eaux-de-vie de Cognac et d'Armagnac bénéficiant déjà d'appellations de cette nature.

Do artykułu 21.

I. Stwierdza się wyraźnie, że obecny Traktat nie uchyla traktatów specjalnych, dotyczących się przepisów co do pracowników.

II. Rozumie się przez zarządzenie wywłaszczające wszystkie ogólne rozporządzenia ograniczające, zarządzające i ścieśniające, które tyczą się praw własności lub używania wszystkich dóbr, praw i interesów posiadanych

Ad Article 21.

I. Il est expressément constaté qu'il n'est pas dérogé par le présent Traité aux traités spéciaux concernant le régime des travailleurs.

II. Par mesure d'expropriation, on entend toutes les mesures générales de limitation, disposition, restriction, affectant les droits de propriété ou d'usage de tous biens, droits et intérêts légalement possédés, à l'exclusion des

prawnie, z wyjątkiem zarządzeń wyjątkowych uzasadnionych potrzebami obrony i bezpieczeństwa kraju, a mających zastosowanie do wszystkich cudzoziemców.

III. Rozumie się, że, przyjmując drugi ustęp artykułu 21, Wysokie Strony Układające się nie zrzekają się praw, które mogłyby wykazać skądinąd co do spraw uregulowanych tym ustępem.

IV. Wysokie Strony Układające się zgadzają się uznać, iż wyrażenie „wykonywanie handlu i przemysłu”, figurujące w artykule 21 niniejszego Traktatu, tyczy się również handlu detalicznego i czynności rzemieślniczych (obejmujących i chałupników) bez względu na to, jaki jest rozmiar przedsiębiorstwa i ilość personelu zatrudnionego przez kupca lub rzemieślnika.

Rozumie się, że niniejszy Traktat nie może przeszkodzić stosowaniu obowiązującego na terytorium każdej z Wysokich Układających się Stron ustawodawstwa w wypadku, gdyby ustawodawstwo to uzależniało dla obywateli zagranicznych wykonywanie niektórych z tych czynności, o których mowa w powyższym ustępie, od specjalnego zezwolenia.

Do Artykułu 23.

Oba rządy zobowiązują się do rokowań w ciągu najbliższego czasu o układ co do podwójnego opodatkowania.

Nim układ ten zostanie zawarty obie Wysokie Układające się Strony godzą się co do podatków obliczanych od kapitału, dochodów lub zysków, że każda z nich obciążać będzie spółki drugiej Strony, zarówno jak i ich filie, w zależności od rodzaju podatków tylko w stosunku do tej części aktywów spółki, jaką inwestowały one na jej terytorium, w stosunku do dóbr, które na terytorium tym posiadają, wóltorów, które na terytorium tym są w obiegu, zysków, które spółki na terytorium tym osiągną lub interesów, które na terytorium tym prowadzą. Nie będzie również stosowała do nich wyższej stopy likwidacyjnej od tej, jaką stosuje do spółek krajowych.

Do Artykułu 24.

1) Jeżeli jakiś kraj graniczący z jednym z państw Układających się zamknie z jakiegokolwiek przyczyny granicę swą przed bezpośrednim ruchem pasażerskim lub towarowym

mesures exceptionnelles motivées par les besoins de la défense et de la sécurité nationales et applicables à tous les étrangers.

III. Il est bien entendu qu'en souscrivant au second alinéa de l'article 21, les Hautes Parties Contractantes ne renoncent pas aux droits qu'elles pourraient faire valoir par ailleurs en ce qui concerne les matières réglées par cet alinéa.

IV. Les deux Hautes Parties Contractantes sont d'accord pour reconnaître que l'expression „exercice du commerce et de l'industrie” — figurant à l'article 21 du présent Traité, vise également le commerce de détail et les activités artisanales (qui comprennent les façonniers), quelle que soit l'importance de l'entreprise et du personnel occupé par le commerçant ou l'artisan.

Il est entendu que le présent Traité ne saurait faire obstacle à l'application de la législation en vigueur sur le territoire de chacune des Hautes Parties Contractantes, dans le cas où cette législation subordonnerait — pour les ressortissants étrangers, l'exercice de certaines des activités visées à l'alinéa ci-dessus à une autorisation spéciale.

Ad Article 23.

Le deux Gouvernements s'engagent à négocier, dans le plus bref délai, un accord sur les doubles impositions.

En attendant la conclusion de cet accord, les deux Hautes Parties Contractantes conviennent, en ce qui concerne les impôts calculés sur le capital, les revenus ou bénéfices, que chacune d'elles ne taxera les sociétés de l'autre, ainsi que leurs filiales, selon la nature des impôts, qu'à raison de la part d'actif social qu'elles ont investie sur son territoire, des biens qu'elles y possèdent, des titres qui y circulent, des bénéfices qu'elles y réalisent, ou des affaires qu'elles y pratiquent. Elle ne leur appliquera pas des taux de liquidation supérieurs à ceux qu'elle applique aux sociétés du pays.

Ad Article 24.

1) Si un pays limitrophe d'un des Etats contractants ferme sa frontière, pour une raison quelconque, au trafic direct des voyageurs ou des marchandises à destination ou en provenan-

z przeznaczeniem do wspomnianego Układającego się Państwa lub idącym z tego Państwa, nie będzie odeń wymagane udzielanie tranzytu dla podróżnych lub towarów pomiędzy krajem powyżej wspomnianym i drugim Układającym się Państwem drogami komunikacyjnymi, przechodzącymi przez granicę, dopóki pozostanie ona zamknięta.

2) Wysokie Układające się Strony zgadzają się oświadczyć, iż postanowienia artykułu 24 nie naruszają w niczym prawa Rządu polskiego co do kontrolowania i zakazywania tranzytu broni, amunicji i materiału wojennego w wyniku artykułu 22 ust. 4 Traktatu, podpisanego w Rydze dnia 18 marca 1921 r. pomiędzy Polską z jednej strony i Sowieckimi Republikami Rosji, Ukrainy i Białej Rusi z drugiej strony.

Do Artykułu 31.

1) Rozumie się, że wyrażenie „kabotaż krajowy” nie tyczy się wypadków, gdy statek udaje się kolejno do szeregu portów tej samej Wysokiej Układającej się Strony, bądź, aby w nich wylądowywać całość lub część swego ładunku i swych pasażerów, przybywających z zagranicy, bądź aby w nich załadowywać całość lub część swego ładunku i swych pasażerów z przeznaczeniem zagranicę.

2) Rozumie się, że ustęp 4 artykułu 31 tyczy się wyłącznie wykonywania obsługi morskiej w nim wyszczególnionej. W wypadku, gdyby pilotaż był obowiązujący, taryfy i dokonane usługi poddane by były postanowieniom artykułu 25, 26 i 28, przy czym jednak każda z Wysokich Układających się Stron będzie mogła zwolnić z obowiązku pilotażu tych wśród swych krajowców, którzy odpowiadają określonym warunkom technicznym.

Do Artykułu 34.

Wobec tego, iż Rząd polski postanowił dla lepszego zapewnienia ochrony swych emigrantów, że nie mogą oni opuszczać polskiego terytorium celnego inaczej niż drogą morską, Rząd francuski oświadcza, iż z zastrzeżeniem następujących postanowień nie zgłasza przeciwko zarządzeniu temu jakiegokolwiek sprzeciwu:

I. Rząd polski oświadcza, że nie sprzeciwia się, aby francuskie przedsiębiorstwa żeglowne, o których mowa w artykule 34, mogły dokonywać przewozu emigrantów, opuszczających polskie terytorium celne drogą morską, przeładowując ich w portach francuskich lub

ce dudit Etat contractant, ce dernier ne sera pas tenu d'accorder le transit des voyageurs ou des marchandises entre le pays susvisé et l'autre Etat contractant, tant que la frontière demeurera fermée, par les voies de communications qui la traversent.

2) Les Hautes Parties Contractantes sont d'accord pour déclarer que les dispositions de l'article 24 ne portent en rien atteinte au droit du Gouvernement polonais de contrôler et de prohiber le transit des armes, des munitions et du matériel de guerre, en vertu de l'article 22, alinéa 4 du traité signé à Riga le 18 Mars 1921 entre la Pologne d'une part, et les Républiques soviétiques de Russie, de l'Ukraine et de la Russie Blanche, d'autre part.

Ad Article 31.

1) Il est entendu que le terme „cabotage national” ne vise pas le fait pour un navire de se rendre successivement dans plusieurs ports de la même Haute Partie Contractante, soit pour y débarquer tout ou partie de sa cargaison et de ses passagers en provenance de l'étranger, soit pour y embarquer tout ou partie de sa cargaison et de ses passagers à destination de l'étranger.

2) Il est entendu que le paragraphe 4 de l'article 31 vise uniquement l'exécution des services maritimes qui y sont définis. Dans le cas où le pilotage serait obligatoire, les tarifs et les services rendus demeureraient soumis aux dispositions des articles 25, 26 et 28, chacune des Hautes Parties Contractantes pouvant néanmoins exempter de l'obligation de pilotage ceux de ses nationaux qui remplissent les conditions techniques déterminées.

Ad Article 34.

Le Gouvernement polonais, ayant décidé pour mieux assurer la protection de ses émigrants qu'ils ne pourraient quitter le territoire douanier polonais que par voie de mer, le Gouvernement français déclare que, sous réserve des dispositions ci-après, il n'élève contre cette mesure aucune objection:

I. Le Gouvernement polonais déclare, qu'il ne voit pas d'objections à ce que les entreprises françaises de navigation, visées à l'article 34, puissent effectuer le transport des émigrants quittant le territoire douanier polonais par voie de mer, en les faisant transborder dans

portach krajów trzecich, byleby tylko porty te leżały w krajach, gdzie Polska korzysta w dziedzinie praw co do ustalania się i żeglugi z traktowania na stopie krajowej lub traktowania na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego, i byleby porty te były zadawalające z punktu widzenia przewozu emigrantów.

II. W wypadku, gdyby jakimkolwiek zagranicznemu przedsiębiorstwu żeglugowemu udzielono ułatwień dla zaokrętowywania emigrantów w porcie, leżącym poza polskim terytorium celnym, po skierowaniu ich do portu tego drogą lądową, Rząd polski gotów jest upoważnić na czas trwania tych ułatwień francuskie przedsiębiorstwa żeglugowe, o których mowa w artykule 34, do korzystania z ułatwień równoznacznych. Rozumie się przez wyrażenie „ułatwienia równoznaczne” upoważnienie przedsiębiorstw francuskich do zaokrętowywania emigrantów z przeznaczeniem do tego samego kraju imigracji, do którego udają się emigranci zaokrętowywani przez przedsiębiorstwo zagraniczne, po skierowaniu ich z Polski drogą lądową, byleby tylko zaokrętowywanie to odbywało się w równowartościowych portach kraju, gdzie leży port dopuszczony dla zaokrętowywania emigrantów przewożonych przez wspomniane przedsiębiorstwo zagraniczne. Rozumie się poza tym, iż porty te winny być zadawalające z punktu widzenia przewozu emigrantów.

III. W wypadkach wyjątkowych, to jest w wypadkach, kiedy emigranci, którzy powinni by byli być zaokrętowani normalnie w jednym z portów polskiego terytorium celnego, nie mogliby być w nim zaokrętowani na skutek wypadku siły wyższej, Rząd polski gotów jest traktować przychylnie podania zainteresowanych francuskich przedsiębiorstw żeglugowych, o których mowa w artykule 34, co do uzyskania w drodze wyjątku zezwolenia na kierowanie poszczególnych transportów wspomnianych emigrantów drogą lądową do portów innych krajów, gdzie Polska korzysta w dziedzinie praw ustalania się i żeglugi z traktowania na stopie krajowej lub na stopie kraju najbardziej uprzywilejowanego.

Do Artykułów 37 i 38.

Postanowienia artykułów 37 i 38 pozostaną w zastosowaniu w razie oddzielnego układu pomiędzy Polską i Syrią.

Do Artykułu 40.

Przez „obywateli” Wysokie Układające się Strony rozumieją wszystkie osoby fizyczne lub

les ports français ou dans ceux des pays tiers, pourvu que ces ports soient situés dans les pays où la Pologne bénéficie en matière des droits d'établissement et de navigation du traitement national ou de celui de la nation la plus favorisée, et pourvu que ces ports soient satisfaisants au point de vue du transport des émigrants.

II. Dans le cas où des facilités seraient accordées à une entreprise de navigation étrangère quelconque pour l'embarquement des émigrants dans un port situé en dehors du territoire douanier polonais, après leur acheminement vers ce port par voie de terre, le Gouvernement polonais se déclare prêt à autoriser pour la durée desdites facilités, les entreprises françaises de navigation, visées à l'article 34, à bénéficiaire de facilités équivalentes. Est entendu par le terme „facilités équivalentes” l'autorisation, pour les entreprises françaises d'embarquer les émigrants à destination du même pays d'immigration que celui où se rendent les émigrants embarqués par l'entreprise étrangère, après leur acheminement de Pologne par voie de terre, pourvu que cet embarquement se fasse dans des ports présentant des qualités équivalentes du pays où se trouve le port admis pour l'embarquement des émigrants transportés par ladite entreprise étrangère. Il est entendu en outre que ces ports devront être satisfaisants au point de vue du transport des émigrants.

III. Dans des cas exceptionnels, c'est-à-dire dans les cas où les émigrants qui devraient être embarqués normalement dans un des ports du territoire douanier polonais ne pourraient y être embarqués par suite d'un cas de force majeure, le Gouvernement polonais est prêt à traiter avec bienveillance les demandes des entreprises françaises de navigation intéressées, visées à l'article 34 et tendant à obtenir exceptionnellement l'autorisation d'un acheminement des transports particuliers desdits émigrants par voie de terre vers les ports des autres pays où la Pologne bénéficie, en matière des droits d'établissement et de navigation, du traitement national ou de celui de la Nation la plus favorisée.

Ad Article 37 et 38.

Les dispositions des articles 37 et 38 demeureront applicables dans l'éventualité d'un accord commercial séparé entre la Pologne et la Syrie.

Ad Article 40.

Par „ressortissants”, les Hautes Parties Contractantes entendent toute personne phy-

prawne poddane władzy jednej z Nich (obywatele, poddani lub pozostający pod protektoratem w Metropolii, koloniach, protektoratach i krajach pod mandatem). Klauzula największego uprzywilejowania, gdziekolwiek została ona ustalona, stosuje się zarówno do jednych jak i do drugich.

Sporządzono w Paryżu, w podwójnym egzemplarzu, dnia 22 maja 1937.

J. Łukasiewicz

Antoni Roman

Yvon Delbos

Paul Bastid

sique ou morale placée sous l'autorité de l'une d'elles (citoyens, sujets ou protégés de la métropole, des colonies, des protectorats et pays sous mandat). La clause de la nation le plus favorisée, partout où elle est stipulée, s'applique aux uns comme aux autres.

Fait à Paris, en double exemplaire, le 22 Mai 1937.

J. Łukasiewicz

Antoni Roman

Yvon Delbos

Paul Bastid